RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DÉPÔT LÉGAL

NAM THỨ MƯỜI BA. — SỐ THU 260

MỖI SỐ: 0$02

NGÀY THỨ NĂM 19 NOVEMBRE 192

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

DEPOT INDOCHINE N° 4314

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MARQUE

Một năm	2 00	1 00	0 $	2 00	6 $ 00	12 $ 00
Các tỉ						
Ghé						
Sáu th						
Ba tha						
Một th						

Les abonnements partent du 1er et du 15 de chaque mois.

Les articles destinés à la rédaction doivent être adressés au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC-TÂN VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m 065 de large.
4e page
One seule insertion. . . . 0 . 80 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Một điều mong-mỏi về cái tiến-đồ thực-nghiệp ở nước ta

Nói đến mở mang thực nghiệp, thì từ xưa đến nay, các nhà sinh-kế-học đủ thiên ngôn vạn ngữ, các nhà lý-tài chuyên môn đủ trăm khôn nghìn khéo, cái cốt-tử cũng chỉ có ba điều: Một là địa-lợi, hai là nhân-công, ba là tư-bản; dù cả ba cái ấy thì cái cơ sở thực-nghiệp mới thành; có địa-lợi, có nhân-công, mà tư-bản không có, thì ruộng đất lấy gì mà khẩn tịch, nguyên liệu lấy gì mà chế-tạo, thấy khôn thợ khéo lấy gì mà thi thố, thành ra địa-lợi chứa chan, nhân-công thừa-thải, mà cái tiêu-đồ thực-nghiệp trong nước vẫn bần-cùng vào cái cảnh chật hẹp tối-tăm.

Nước ta địa-lợi không phải là không hậu, ruộng đất man-mác, có đến quá nửa bỏ hoang; cứ coi cái số đất chưa khai phá được ở về đường trung du thượng-du Bắc-kỳ, về miền giáp nguồn Trung-kỳ, về mấy tỉnh phía Tây Nam-kỳ những đồi rậy mông-mênh, đồng điền bát-ngát ấy mà nếu khai phá được xong, thì cái hoa lợi trong mỗ năm thu nhập biết đến bao nhiêu mà kể; lâm-sản thì nào gỗ nào máy là những nguyên-liệu làm đồ rất tốt, nào tre nào nứa là những nguyên-liệu làm giấy rất cần, nào quế, nào hồi nào hột sở, nào hột dọc, nào hột thầu dầu là những nguyên liệu cấp dầu rất lợi, lại còn nào nâu, nào sơn, nào da, nào sừng, nào ta nhân, nào cánh-kiến v. v. đều là những hóa-vật như-yếu trong đời nay không thể thiếu được; khoáng-sản thì nào sắt, nào than, nào vàng, nào kẽm, nào đồng tụ, nào thiếc ngầu; hải-sản thì nào cá, nào tôm, nào cua, nào ốc, nào đồi-mồi, nào sơn-hô; những vật-sản ấy mà khai-thác được hết ra thì đã thành ra đồ ăn đồ dùng rất quí giá cả; mà những nguồn đất ấy, những vật-sản ấy có phải là không sẵn nhân-công mà khẩn-tịch, mà khai-thác đâu; chỉnh những nhà đồn-điền, những nhà kỹ nghệ người Đại-pháp ở đây cũng nhiều người đã công nhận rằng nhân-công Việt-Nam thật là siêng năng chịu khó; chẳng những siêng-năng chịu khó mà lại khôn ngoan ý-tứ, khéo tay khéo chân; thử coi nhữ ng đồ chế-tạo ở trong các thành phố ta ngày nay mô-phỏng được gần hết những công nghệ của người Âu châu, chỉ trừ những cái gì phải dùng đến máy móc là không có đủ tư-bản mà làm thì không kể, còn có dễ không một thứ gì thiếu, mà thứ gì cũng không đến nỗi tinh xảo kém người, thì đủ biết nhân-công mình cũng tốt lắm. Địa-lợi như thế, nhân-công như thế, mà nếu có đủ tư-bản để lợi-dụng cái nhân-công ấy mà mở mang cái địa-lợi ấy, thì nước ta có phải là một nước nghèo đâu.

Nhưng khốn thay! xưa nay vì nỗi địa-lợi chưa mở-mang, nhân-công chưa phát-triển, thì tư bản trong nước đã lấy đâu cho được rồi-rào; tư bản đã không có bao nhiêu, mà tán-mạn linh-tinh, giải rác vào mỗi người một tí. Cái cách công-ti hợp cổ thì người mình lại chưa có thói quen; kẻ có năm bảy nghìn, một đôi vạn cũng chưa đủ sức mà kinh-doanh được một cái công cuộc lớn lao; mà kẻ có năm bảy chục, một vài trăm thì chẳng phung-phí rảo tay cũng chỉ đến tiêm-tàng bỏ ống, chứ còn làm nên được công chuyện gì; trong khoảng it lâu nay, những người hăng-hái tiến thủ, nhiệt tâm về thực nghiệp cũng nhiều, kẻ mở đồn-điền người lập công-xưởng, kẻ lo khẩn rừng khai mỏ, người lo buôn ngược bán xuôi, chỉ vì tư bản kt ông đủ mà nhiều người đành chịu bỏ tay; cái tư-bản của bọn sét-ty thì chỉ là cái lợi-khí cắt cổ mỗ lọng, một vốn hễ lời không thể nào cái tư-bản ấy mà làm cho sinh sôi nảy nở được; muốn vay của nhà băng, thì những nhà hàng đầy phần nhiều chỉ làm việc bồi-đoái, có cho vay thì cái điều kiện cũng bó buộc quá, lý nào cũng cấp bách quá không mong lấy cái tư-bản ấy mà kinh-doanh được những công cuộc to tát lâu dài; địa-lợi đành chịu bỏ phí, nhân-công đành chịu bỏ thừa, mà nước vẫn nghèo, dân vẫn khổ.

Ấy ta vì thiếu tư-bản mà kt ông mở-mang được thực-nghiệp như thế, mà những nước ở bên Âu Mỹ thì nhiều người tư-bản lại quá thừa. Thời buổi bây giờ là thời buổi giao-dịch thông-đồng; các nhà tư-bản bên Âu Mỹ thường bỏ vốn ra mua những phiếu công-trái cùng những phiếu cổ-phần các nước ngoài không biết bao nhiêu mà kể. Từ khi chính-phủ Bảo-hộ dùng hết phương-pháp để quảng-cáo cái tài-sản ở xứ ta, người các nước biết rõ cái địa-lợi hậu mà nhân-công tốt như xứ này, chắc cũng có nhiều người sẵn lòng bỏ tư-bản ra mà kinh-doanh mối lợi. Bây giờ ta muốn có đủ tư-bản để mở-mang thực-nghiệp trong nước, tưởng có thể hấp-thụ cái tư-bản quá thừa của người Âu Mỹ mà khai phát lấy cái nhân-công, cái địa-lợi của mình; hoặc cổ-động cho các nhà tư-bản Âu Mỹ lập ra những nhà tá-thải ngân hàng ở đây; hoặc những nhà thực-nghiệp ta, nhà nào có đủ tư-cách giao-thiệp được với người ngoài thì cổ lo khoáng-trương cái phạm-vi doanh-nghiệp cho thật bền-vững lên lao mà chiêu-tập cổ-phần bên thị-trường Âu Mỹ. Song, muốn được như thế, thì mình phải có đủ cái sức tín-dụng với người ngoài. Cái sức tín-dụng là gì? là phải có cái chí, cái tài, cái nghị-lực kiên-tâm chủ-trương nổi một cái công cuộc vững vàng chắc-chắn, thứ nhất là phải có cái lòng danh-dự trong sự giao-dịch nói lời giữ lấy lời, có nước không dám sai, lấy là cái lòng danh-dự trong sự giao-dịch vậy. Người Tây thường bình-luận mình không cái lòng danh-dự trong sự giao-dịch nên các nhà tư-bản Tây chưa có bụng giúm giúp mình. Ta phải lấy cái lời bình-luận ấy làm sợ làm lo mà cố sao rửa sạch được cái tiếng xấu đó, thì mới mong có ngày nhờ được sự giúm giúp của các nhà tư-bản người ngoài mà chấn-hưng thực-nghiệp trong nước mình được.

T

Việc Thế-giới

(ĐIỆN TÍN)

Ngày 16 Novembre 1925

Cái chương-trình tài chánh tại tước dân nghị viện

Về tài-vấn-đề tài-chánh, báo *Petit Journal* có nói đảng xã-hội liên hiệp quyết nghị lại đệ trình nghị-viện bản phản-án của đảng ấy về việc đặt thuế tư bản.

Có lẽ thứ dân nghị-viện sẽ bàn suốt một tuần lễ. Cần nguyên lão nghị-viện trước ngày 23 này chưa có thể bàn được.

Ông Caillaux với việc tài-chính

Ông Caillaux diễn-thuyết ở Ambrace (Sarthe) có nói tình hình ngân quỹ ngày nay đương lúc khó khăn, nương không đến nỗi nguy cấp. Ông nói chớ nên dùng cách kịch quá, làm cho tình trạng lại khó khăn thêm.

Về vấn-đề trái khoán Đồng-minh

Ông Caillaux có nói không sao làm cho Hoa kỳ theo cái ý-kiến Paép trong buổi điều đình buổi đầu được. Thà rằng chịu qua một bước khó khăn, còn hơn ưng thuận những khoản thái-quá.

Cái kiện Daudet

Báo *Matin* đăng tin rằng M. Daudet, và M. Delest, quản-lý báo *Action française* định xin phá án.

Nước Ý với nước Anh

Báo *Weekly Dispatch* đăng tin rằng phái bộ nước Ý ở Washington trở về, sẽ tạt qua Londres để điều đình việc hoàn trả khoản chiến-tranh. Trái khoản ấy cộng là 553 triệu livres.

Cái họa nước Anh với tiềm-hải-đỉnh

Báo *Daily Graphic*, và báo *Daily Chronicle* bắt đầu cổ vũ việc bãi các tiềm hải-đỉnh. Các báo ấy nói nên triệu áp một cuộc hội nghị quốc tế để quyết nghị bãi thứ chiến thuyền ấy.

Việc chính-trị nước Đức

Cuộc biển-tình của đảng quốc-dân ngày hôm qua phản kháng giao ước Locarno chỉ có mấy trăm người biểu tình mà thôi.

Các báo của quốc dân đảng rất lãnh đạm đối với việc Đông-minh định đến ngày 1er décembre sẽ rút quân ở Cologne về.

Việc nước Hoa-kỳ

Nay mai sẽ giải quyết xong việc thợ mỏ đình-công.

Nước Hoa-kỳ sẽ cho nước Ý vay 100 triệu dollars kim-tệ để khỉ phục giá tiền lire.

Hiện tình việc Syrie

M. Painlevé đã tiếp đại tướng Sarrail. Đại-tướng chỉ nói về việc Syrie không có điều gì đáng ngại. Sau đại-tướng có hội kiến với M. De Jouvenel. (*Indopacifi*)

Thuộc-địa thượng-hội-đồng

M. Perrier chủ tọa kỳ hội-đồng kinh nghị của thuộc-địa thượng hội-đồng

Nguyên bình Đông-pháp

Đại tướng Durarré được cử vào chức chưởng bình lữ đoàn thuộc địa thứ ba ở Saigon thay cho tướng Sales. (*Haoas*)

CON ĐƯỜNG DÀI NHẤT THẾ-GIỚI

Con đường dài nhất thế-giới ở Hoa-kỳ, đường ấy bắt đầu từ New-York, vào chỗ góc phố số 4 1, và con đường số 5. Ở chỗ ấy có một cái biển đề như sau này: Đường Lincoln — San-francisco: 3 384 dặm tính ra dài 5 955 kilomètres, và từ đầu đến cuối chỗ nào cũng rộng ngang 20 mètres. Đường ấy đi qua cả thảy 12 nước.

MỘT CÁCH MỚI BÁO HIỆU CỦA TÀU THỦY

Báo *Scientific American* có mô tả một cái máy mới dùng để báo hiệu ban đêm, rất được việc cho các tàu bể, hay các đồn báo tin hai bên không xa nhau lắm nhưng nói không nghe tiếng được.

Máy ấy dùng ánh sáng mà phát hiệu. Máy gồm như một cái đèn chớp bóng, có thể chiếu bằng trên một cái khung vải căng trên từng cao tàu. Mỗi khi muốn báo tin gì, thì dùng đèn chiếu từng chữ một lên khung, khiến cho chắp lại đọc thành tiếng. Chữ chiếu lên trên khung như thế, đứng tận đằng xa cũng có thể trông được. Trước mặt đèn có một bộ máy chữ, mỗi khi đụng đến chữ gì chỉ bấm một cái là chữ chạy ra. Còn như cái khung thì dùng một mảnh vải, căng lên thùng gỗ trên tàu, là đủ làm được cái khung.

MỘT CÁI BIỂU TỔNG KẾ GHÊ GỚM

Ông Camille Flammarion tính ra rằng từ thời Cổ Ai-cập đến giờ, 85 người bị hại về nạn chiến-tranh, kể cả nội chiến, ngoại chiến, lẫn chiến-tranh chủng-tộc, chiến tranh tôn-giáo, mỗi tuần-kỳ là bốn chục triệu người, tính ra cứ mỗi phút là một người. Số 1 200 triệu người bị hại trong ba chục tuần-kỳ ấy, tính ra máu chảy có tới 18 triệu thước đứng.

Hai-cốt bầy nhiêu người nối đầu với nhau, thành ra một cái cột cao 500.700 dặm nghìa là bằng năm lần từ trái đất đến mặt trăng.

Giả thử xác các người ấy lại thì thành ra một chuỗi có thể quay vòng đất sáu lần.

Ông lại nói cứ theo như thế mà tính thì 85 người bị hại trong một tháng nhiều bằng 85 ngôi sao ta trông thấy trên giới trong đêm mùa hạ. Ghê thay.

TÒA-ÁN HOA-KỲ VỚI VIỆC CẤM RƯỢU

Mới đây vì tòa-án Hoa kỳ nghỉ lễ, thành ra động lại 2 000 việc phạm tội uống rượu, phải đình hoãn không xử được. Quan tòa phải xử việc ấy là M. Buchner. Ông thấy việc nhiều quá, không biết làm thế nào; mới nghĩ ra được một cách rất tiện, là dặn trước những người bị can rằng mỗi khi gọi đến tên một người, thì người ấy phải trả lời ngay: có tội thì quan tòa liền định ngay số tiền phạt cho: 50 đồng, 100 đồng, vân vân.

Ấy nhờ về cái cách ấy trong một ngày ông xử xong được 500 việc, và mấy ngày giới xử xong 2 000 việc còn đọng lại.

ĐÁY BỂ MỎ VÀNG

Của ở dưới đáy bể nhiều lắm, ngoài những tàu Tây-ban-nha chở của ở Mỹ-châu về ngày xưa mà bị đắm, lại còn bí bảo tàu buôn tàu chiến, gặp gió bão sương mù mà bị hại rồi các tàu này lắm khi cũng chở nhiều của lắm, nay mà mò lên được thì biết đến bao nhiêu.

Vì vậy, mới đây công-ty l'Union des entreprises sous marines định mò lấy của bị đắm trong tàu *Egypt* bị đắm ngày 20 Mai 1922, ở gần Ouessant trong khi đang phải tàu *Seine*.

Tàu ấy có chở 839 000 livres sterlings kim tệ (theo giá bây giờ là 88 triệu quan) và 250.000 livres Sterling ngân-tệ (theo giá bây giờ là 26 triệu quan). Từ ngày tàu bị đắm đến giờ, nhiều lần đã bàn đến việc ấy, nhưng nước ở chỗ ấy nguy lắm, nên bấy nay vẫn ngại ngùng, bây giờ công ty mới quyết định vậy.

Giải đáp những điều pháp-luật

LỜI HỎI. — Tôi có một việc sau này nhờ quý báo chỉ bảo cho tôi lấy làm cảm ơn lắm:

Tôi đi làm xa, nhà tôi ở nhà quê bị kẻ trộm đào ngạch lấy trộm mất đồ đạc đáng 40 đồng; vợ tôi đi trình lý-trưởng và chánh phó hương hội, không ai đến khám cả. Người nhà tôi viết giấy cho tôi về, tôi mới đi trình quan huyện thì quan huyện mới khám cho, mà từ hôm quan huyện khám đến nay đã hơn 4 tháng mà không thấy quan huyện nói gì đến cả, thì tôi có thể kiện lý-trưởng và chánh phó hương-hội về cái việc mất trộm mà trình không khám được không? mà kiện ở đâu?

Bọn chánh phó hương-hội họ thù tôi vì đã kiện họ một lần, họ bị thua thế cho nên họ không đến khám.

Vậy tôi có thể kiện lý-trưởng và chánh phó hương-hội và đòi tiền phí tổn tiền đi về và tiền mất trộm lấy được không? Cách thức như thế nào nhờ quý báo chỉ bảo cho tôi cám ơn lắm.

LỜI ĐÁP. — Việc tuần phòng trong làng không phải là việc chánh phó hương-hội, mà là việc lý-trưởng. Lý-trưởng lại phải thám xách những người phạm các trọng tội và khinh tội nữa.

Ông không thể bắt chánh phó hương-hội lý-trưởng đến được, ông chỉ có thể trình quan phủ hay là huyện sở tại hay quan Công-sứ là lý-trưởng lười biếng để quan trên phạt lý trưởng mà thôi.

Tiền phí tổn đi về, cũng không đòi được, vì sự đi lại lý là việc của ông, không ai bắt ông đi.

Ph. h-L.

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 27 độ
15 giờ 30 độ.

Giá thóc gạo:

Gạo hạng nhất, một tạ		10 $ 15
— nhì,	—	9 45
— ba,	—	8 35
Thóc hạng nhất,	—	5 80
Bắp ngô	—	5 40

Giá bạc. Kể từ ngày 18 Novembre 1925 giá bạc ở kho Nhà-nước định là 18 f. 98.

Thị giá quốc trái. — Ngày 16 Novembre 1925: de 20. — 53,15. — 43 25. — 42 75. — 68 80.

Cuộc rút số công-thái Đông-pháp. — Đến ngày 1er décembre 1925, tại phòng Hội-đồng tòa Đốc-lý Hanoi sẽ mở cuộc rút số công-thái Đông-pháp lần thứ 15.

Có những phiếu sau này được hoàn tiền lại:

Một phiếu. . . .	10 000 đồng.
Một phiếu. . . .	1.000 —
Mười hai phiếu. .	500 —
Một nghìn 16 số. .	100 —

Lễ thành-phục đức Khải-định: — *Bản báo tiếp được cái tờ đạt của ông Bùi-huy-Tín đăng thay mặt một hội đồng tỉ nước việc làm lễ thành-phục đức Khải Định hoàng đế. Bản báo cũng tuân theo lệ thường vẫn có đăng các bài lai cảo mà đăng ý nguyện-văn lai cảo tờ đạt ấy như sau:*

Phong-hóa nước Nam ta, xưa nay vẫn lấy quân thần làm trọng, nay đức Khải-định Hoàng-đế thắng hà, phận-làm tôi-tử phải tỏ lòng thành-kính.

Triều-đình Annam, các quan tại chức, các hưu-quan và các quan mông thụ vinh-hàm, cùng thân-hào Trung Bắc lưỡng kỳ, để làm lễ thành-phục ở tại điện và tại hành-cung các tỉnh rồi.

Hà-thành là nơi trung-tâm-điểm, xứ Bắc-kỳ, có đủ văn-vật thanh-danh, điển-chương lễ nhạc, hiết bao là hưu-quan, hiết bao nhiêu là ông mông thụ văn-võ vinh-hàm, viện-hàm, lại cũng có nhân ông khoa-mục và các quan tại chức có nhà tại Hà-thành, hiểm vì thành-phố không có nhà hành-cung, và không có Nam quan thủ-hiến, cho nên nhà nước cũng không biết sức tang-lễ để cho ai, mà quan-viên, thân-hào, cũng không biết lấy nơi nào làm chuẩn-đích mà hành lễ, e to nên chậm; chiều người trong dạ cũng bất-ngờ, vì không có lệ Tăng-tong văn-vật, mà lại quên lệ ấy.

Vậy các hộ Á-châu Annam, các công sở các nhà nông, công, thương, cùng các thân-hào, trong thành phố có vinh-hàm, hợp đồng ý, đã xin được phép quan Tổng-sứ Bắc-kỳ cùng quan Đốc lý thành phố Hanoi, định đến 8 giờ sáng hôm chủ nhật, 22 Novembre 1925, sáng làm lễ thành-phục đức Tiên-đế tại văn-miếu (Gám); bữa ấy quan Đốc-lý Hanoi, và quan Sứ quan Thượng Hà-đông, cũng tới thị lễ.

Đàn thiết lập tại giữa trung-thiên Giám, nghi-chế thế nào để có hội đồng trị sự xếp đặt, không phải phiền phí mấy.

Vậy ban hội-đồng trị sự việc lễ chúng tôi, kính đạt các ngài hưu quan, văn-võ quan hàm, các ngài khoa mục cùng các thân hào thành phố để thụ quán-ân, mà có lòng thành kính thời xin đúng ngày 22 Novembre, định-trần này, 7 giờ sáng tế nội tại Giám, đúng 8 giờ bách lễ, để có quan viên trị sự dẫn bái.

Lễ phục thì ai cũng phải đội khăn vải trắng, mặc áo thụng vải trắng, (tang lễ không dùng đến đồ) ống nào đeo bài thì nên dùng dây xanh; k ăn và áo trắng đem tới đó sẽ hẹn, độ

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chú Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

nhất luật như thế cho có trật-tự và cho trọng lễ-nghi.

Hội-đồng trị sự việc lễ thành phục, tại nhà Đông-pháp khách-sạn ở phố la gare, số 77 Hanoi kính đạt.

Trung Bắc Học Hiệu. — Là trường Sơ-học Kiêm-bị của bản quán mở tại phố Nhà-thờ (rue Lamblot) số 22, Chương-trình theo như chương-trình Nhà nước, nhưng chú trọng nhất về Quốc văn và Pháp-văn. Các giáo viên kén toàn những người đã sành nghề dạy học cả.

Đơn xin học giá đến hiệu-trưởng ở phố Nhà-thờ hoặc đến bản-quán cũng được.

Về ngày hội Đình-chiến. — Về ngày hội Đình-chiến vừa rồi, quan quyền Toàn-quyền Đông-dương có đề lên quan Thượng-thư thuộc-địa bức điện-tín sau này :

« Vì đức Việt - Nam quốc-vương thắng-hà, nên ngày hội Toàn-thắng năm nay ở khắp Đông-pháp đều có giảm. Tuy nhiên, các trọng lễ về bên văn và bên võ, đâu đâu cũng làm rất trọng-thể, cố đông đủ các dân Tây Nam. Có làm lễ diễn các nhà trận-vong chiến-sĩ. »

Tòa án cai-trị. - Sáng hôm nay 18 novembre hồi 8 giờ, tòa án Cai-trị đã họp tại Tòa Thượng thẩm, do quan chánh án Perreau chủ tọa.

Trường Canh-nông và Tàm-tang thực-hành ở Bến-cát. — Trường Canh-nông và Tàm-tang thực-hành ở Bến-cát (Nam kỳ) do nghị-định ngày 10 décembre 1917 thì nay bãi đi.

Việc thăng-thưởng trong ngạch y-tế, thú-y và công-chính. — Việc thăng thưởng do sự kén chọn của ngạch các viên y-sĩ, thú y, bào-chế, ta-sự Công chính, Địa-chính, Học đồ, Nông chính, Lâm-chính từ nay trở đi phải ghi vào sổ trước đã rồi mới được thăng thưởng.

Sổ thăng thưởng ấy do một hội-đồng riêng soạn, cứ mỗi năm họp vào tháng mạnh tư ngạch thứ tư.

Hội-đồng ấy có quan Toàn quyền hay một quan đại-biểu ngài chủ-tọa, Hội-viên thì có một quan thẩm-biện sở các viên-chức được thăng-thưởng và một viên-chức cao nhất trong hạng các viên được xin thăng.

Tòa án Đại-hình — Đến ngày thứ hai 14 décembre 1925 hồi 8 giờ sáng, vụ án Đại-hình thứ tư trong năm 1925 sẽ mở tại tòa Thượng-thẩm Hanoi.

Các quan Hội-đồng có MM. Abar cố-vấn quan tòa tòa Thượng-thẩm chủ tọa; Paul cố-vấn quan tòa tòa Thượng-thẩm, phụ thẩm ; Dupré cố vấn quan tại tòa Thượng-thẩm, phụ thẩm.

Muốn bán một cái xe ô-tô « Peugeot » 2 chỗ ngồi — 4 mã lực — Hãy tốt — Dùng rất ít dầu xăng.

Hỏi tại số 22 voie 85.

TRUNG-HIẾU THÂN HIỆN
Dịch tiểu-thuyết Tàu, toàn bộ 7 quyển đã đóng góp làm một, dày 248 trang giá 0$50 tiền gửi 0$20 bán ở các hàng sách và nhà Soạn-giả 98 hàng Bông, Hanoi

Tòa Thượng-thẩm. — Sáng hôm qua, tòa Thượng-thẩm đã xử những việc sau này :

Giả mạo đòi tiền hối lộ. — Một người tên là Lê-xuân-Phiên buôn gà vịt ở Haiphong, có giao 100 đồng cho đầy tớ tên là Vũ-ngọc-Hưu đến làng Giang-thông (Thái-bình) buôn gà vịt và trứng, vì thấy đồn ở đấy bán rẻ. Vũ-ngọc-Hưu chỉ mua được có 40 hàng mà thôi. Hôm 21 tháng 5 năm hồi 7 giờ xếp xuống thuyền để đáp tàu thủy về Haiphong. Bấy giờ Phạm-bá-Ôn và Phạm-bá-Tảo ở làng ấy tự xưng là chức dịch trong làng bắt trói Vũ ngọc-Hưu buộc là gà vịt và trứng là của gian phi, tự tiện bắt mấy con gà vịt và 11 trứng làm cơm rượu ăn uống, rồi lại bắt phải biện 5 đồng bạc để làm tiền lộ phí về canh phòng. Đoạn rồi lại bắt phải đưa 50 đồng bạc bảo để lễ phó lý thì được tha về. Hỏi Phạm bá Ôn chối không nhận mà Phạm-bá-Tảo thì trốn biệt chưa rõ mặt được. Nhưng vì có chứng tá nên tòa án Trùng-trị Haiphong phạt Phạm-bá Ôn 4 tháng tù và khi hết hạn tù thì phải biệt xứ trong hạn 3 năm. Tòa Thượng thẩm y án.

Quan viên ăn cắp. — Ng-văn-Tài trước có cùng với mẹ làm ở nhà M. Rossi. Sau vì lười biếng phải đuổi. Tuy phải đuổi, nhưng có mẹ vẫn làm ở đấy nên vẫn đi lại. Một hôm Ng-văn-Tài đến thấy M. Rossi ngủ trưa mà cửa phòng bỏ ngỏ, mới lẻn vào thò tài áo mở ví ăn cắp 500 đồng rồi đem về cho nhân tình là đầu Ngân (Ngô thị) ở Trèm (Hà-đông) một ít sắm sửa đồ nữ trang và quần áo, còn bao nhiêu thì chế làm rượu mời anh em bạn hát xướng và tiêu pha hết cả. Đến lúc sắp một-toàm đồ là biết tên Tài là thủ phạm thì bắt ngay được ở nhà nhân tình Hỏi thì nó thú nhận cả, còn đầu Ngân thì không nhận là tên Tài cho tiền sắm sửa gì cả. Tòa án Trùng-trị Hanoi phạt tên Tài 6 tháng tù và tha đầu Ngân. Vì quan chưởng lý chống án, xin phạt nặng nên tòa Thượng thẩm tăng tội tên Tài lên 2 năm tù và y án tha cho đầu Ngân.

Biệt xứ chung thân. — Ng-văn-Đức tức Phúc đã can án công tất cả là 7 lần vì tội ăn cắp và du đãng. Lần phạt sau thì phải biệt xứ trong 5 năm. Nhưng chưa hết hạn nó đã lẻn về Hanoi chực ăn cắp của một người đi đường thì sở mật-thám bắt được. Tòa án Trùng-trị Hanoi phạt 2 năm tù và khi hết hạn tù thì bắt phải biệt xứ chung thân. Tòa Thượng-thẩm y án.

Muốn cần một người « Opérateur-Chimiste », đã quen thạo nghề, biết thử các chất riêng về chất ở mỏ kẽm.

Hỏi xin tại Société minière de Yên-linh, linh Tuyên quang.

Tại hiệu BÁO CHẾ MONIÉS có bán :

CHLORATE DE POTASSE dùng làm pháo.

LALUN de CHROME dùng để thuốc da.

ACIDE FLUORHYDRIQUE dang đề đúc thủy tinh.

CARBONATE D'AMMONIAQUE et VANILLINE dùng cho các hàng bánh và kẹo.

Muốn bán một cái xe Ô-tô « Citroën » 10 mã lực, chạy thiết ốt. Kểu đẹp. Giá rẻ.

Hỏi tại 93, Phố hàng Cỏ (Gambetta)

PHÒNG - THĂM - BỆNH
CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thương thư đệ nhất đẳng Bắc-đẩu bội-tinh.
Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh-viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Said Ai-cập, Huế.
Ngoại khoa, hội-tinh, chữa mắt có các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai
Giờ khám bệnh : Buổi sáng 7 giờ rưỡi 9 giờ
— chiều 14 — đến 17 —
KHÁM BỆNH : Giá 3 đồng một lần
XIN GIẤY LÂM-CHỨNG : Giá 1$50
Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 13, GIẤY nói số 256
63311.

Ngạch Công-chính. — Những học sinh có tên sau này đỗ tốt nghiệp trường Công-chính đều được bổ công-chính chuyên môn ta sự tập sự :

MM. Ng-v Chiến, Khúc-Đản, bổ tại sở Công-chính giám-đốc ; Trương-đăng-Khoa, bổ tại Nam-kỳ; Trần-Trân, Võ-văn-Quế, Ng-duy-Ty, Bùi-xuân-Dực, bổ tại sở Công-chính giám-đốc ; Lê-xuân-Thanh, bổ tại Trung-kỳ ; Trịnh-huy-Cương, bổ tại Nam-kỳ; Ng-xuân-Dan, bổ tại Trung-kỳ; Đặng-ngọc-Chương, bổ tại sở Hỏa-xa phía Bắc Trung-kỳ; Đoàn-Thông, Tạ-đăng-Khoa, bổ tại Nam-kỳ; Ng-Nghề, bổ tại sở Hỏa xa phía Nam Trung kỳ; Trần-thọ-Hàm, bổ tại Cao-miên; Ng-văn-Hoa, Ng-lương-Nôn, bổ tại Nam-kỳ; Lê-thụy-Đan, bổ tại Cao-miên ; Phạm-thanh-Xước, bổ tại sở Hỏa-xa phía Nam Trung-kỳ; Ng-tiến-Tung, Ng-Hoàng, Trần-lu-An, bổ tại Cao-miên; Phạm-Huỳnh bổ tại Ai-lao; Nguyễn-văn-Trí, Trương v-Thương, bổ tại Cao-miên; Vũ-bá-Bạng, Ng-trạc-Anh, bổ tại Ai-lao; Trần-văn-Bang, bổ tại Cao-miên.

Ngạch kiểm-lâm. — Vũ-huy Cẩm kiểm-lâm tập-sự được thăng bang sáu kể từ ngày 15 novembre 1925.

Ngạch cô đỡ. — Cô Đặng-thị-Sen cô đỡ thực thụ hạng tư được nghỉ hạn một năm.

Sắp mở thêm một trường Pháp-Việt nữa. — Noa Học-Chính Bắc-kỳ có lời bá - cáo rằng ở thành phố Hanoi nay mai sẽ mở thêm một trường Pháp Việt con trai.

Trường này lập tại trong trường Đắc-xảo canh-Nông — Phố Reinach gần Bảo-hàng-viện Maurice Long có cả thảy năm lớp ; một lớp Sơ-Đẳng, hai lớp dự-bị và hai lớp đồng-ấu.

Số học sinh định lấy là 280 chia ra như sau này : 80 vào lớp Sơ-Đẳng, 100 vào lớp Dự-bị, 120 vào lớp đồng ấu.

Đến ngày thứ hai 23 Novembre 1925 tới đây mới được lấy sau này mới lớp Sơ-đẳng, một lớp Dự-bị và một lớp Đồng-ấu. Mỗi lớp lấy 60 học trò.

Những trẻ con xin vào lớp sơ-đẳng thì ra cũng phải 9 tuổi, vào lớp dự-bị thì ra cũng phải 8 tuổi và vào lớp đồng-ấu thì ra cũng phải 7 tuổi.

Những đứa xin học phải có giấy khai sinh đính theo và phải gửi đến ông Đốc các trường Pháp Việt phải làm hồi ở trường Sinh-từ.

(Bản dịch của nhà Học-chính)

Một kỳ thi thư ký thương-chính mở cho những người không có văn bằng. — Đến ngày 15 và 16 Janvier 1926 tại Hanoi, Haiphong, Namđịnh, Tourane, Qui-nhơn, Nha trang Saigon, Pnom-Penh và Vientiane, sẽ mở một kỳ thi thư-ký tập sự vào ngạch Thương - chính cho những người không có văn bằng gì ứng-thí và niên-bổng 350 đồng

Số người lấy trong mỗi xứ như sau này :

Bắc-kỳ và phía bắc	
Trung-kỳ	26 người
Nam-kỳ	20 —
Cao-miên	6 —
Trung kỳ	6 —

Các thí-sinh ít ra phải 18 tuổi và nhiều nhất là 25 tuổi, trừ ra trước đã tòng sự nhà-nước đã tính đến năm 55 tuổi có đã thể lệ về hưu thì không kể.

Phải làm đơn bằng giấy tin-chỉ 12 xu, đính theo các giấy sau này gửi đến quan phó Thương-chính xứ mình (Sous-Directeur) trước ngày 15 décembre 1925 ;

1° Giấy khai-sinh hợp lệ.

2 Giấy tư pháp lí-lịch (extrait du casier judiciaire) hay là giấy hạnh-kiểm.

3° Giấy thầy thuốc nhận thực về sức khỏe làm theo thể-thức trong tờ chu-tri số 110 — C. P. ngày 11 décembre 1924 của quan Toàn-quyền đã định. (Giấy nhận thực ấy phải dán ảnh của thí-sinh và trán ảnh có chữ ông thầy thuốc xem bệnh để niêm-phong và ký tên)

Mỗi hạt sẽ làm sổ xếp thứ tự riêng và sẽ lấy theo số khuyết mà bổ dần.

Phàm các tuổi lệ đã định trong nghị định số 281 của sở Thương-chính ngày 16 juin 1922 thì vẫn thi-hành.

Trường Vũ bị Pháp Việt. — Lúc bản báo sắp ấn hành có tiếp được một tờ thông cáo của trường Vũ-bị Pháp - Việt (Ecole de préparation Franco Annamite) là trường dạy các học thí-sinh Tây Nam học ngoại vũ bị. Vì bài ấy không định đăng kịp cho nên phải để đến số ngày mai.

BÁN RẺ

Nhà Demange, số phố Ngô-trạm, Hà-nội, chính bán tất đồ-dùng đang bán, trẻ con, bàn ghế, giường, nhiều đồ chơi bằng tre mây, chậu hoa, cây cảnh, bàn đèn treo, chậu rửa, chậu đựng nước, v.v. giá rẻ.

NHÀ ĐẤT CHO THUÊ

Một tòa nhà gác rất rộng có 10 cái buồng lớn, không kể các nhà dưới, có sân vườn được hơn 1000 thước có thể mở cửa-xưởng hoặc là trường học được. Ai muốn thuê hỏi tại đường Huế (đường Chợ-hôm) số 87.

MỘT DỊP RẤT TỐT

Nhà xe muốn bán ngay một cái xe ô-tô 6 chỗ ngồi 11 — 15 mã-lực — dùng rất ít. Bánh xe mới — Giá rất rẻ.

Hỏi tại số 3 bis đường Colonel Victor Hugo, cứ buổi trưa 12 giờ.

TIẾNG GỌI ĐÀN

Là một tập văn luận-thuyết của Dương-bá-Trạc soạn giá 0$40, tiền gửi 0$11

Giá muối ở Trung-kỳ tải ra. — Từ ngày 5 Novembre 1925 trở đi, số muối ở Trung-kỳ tải ra Hải-phòng bán cứ 8 đồng 7 bảo một tạ tây. Và tại các kho Bãi-kỳ chỗ nào có bán muối lấy thì giá bán kèm giá Vận-lý và phía Bắc Trung-kỳ là 24 xu một tạ.

Về việc người đột Sauvear. — Người đột Sauvear đã bị bắt ở Tàu giải về đây hôm nọ thì vẫn giam tại nhà pha hỏa-lò Hanoi ; sáng hôm qua sở mật-thám đã đưa Sauvear ra sở Cẩu-cước để sự cân-cước.

Ai nghe nói bắt được Sauvear thì cũng phải lấy làm lạ, vì Sauvear đã khoảng được ở đây nhiều tiền lắm mà trốn thoát đi, hiện bắn còn gửi nhà băng một số tiền 12.000 đồng bạc ; trốn đã thoát, tiền lại nhiều, vì chẳng bước chân vào nơi địa hạt của Pháp ở bên Tàu thì thánh cũng chẳng bắt được.

Sauvear đã muốn nhờ hai thầy kiện cả cho, xem thế thì biết làm tiền thật !

Nghe đâu Sauvear lại định xin khất hoãn lại tất cả những món tiền mà hắn đã lừa của mọi người trước.

Sở mật-thám. — M. Trần-văn-Trương mật-thám tập sự nay được từ chức.

Nghỉ dưỡng bệnh. — Vũ-văn-Phát thư-ký bạng nhăm ngạch tòa sứ tại Ninh-bình được nghỉ dưỡng bệnh ba tháng, tháng thứ nhất lĩnh cả lương, và hai tháng sau lĩnh nửa lương.

Tuần-lễ chiếu bóng rất đặc-biệt...
Từ thứ năm 12 đến thứ ba 17 Novembre 1925

Tại rạp CHIẾU-BÓNG
CINÉMA PALACE
Phố Tràng tiền — HANOI
DONQUICHOTTERIES
Đại phim-ảnh hài-kịch hai đoạn
Rất vui — Buồn cười vô bùng
LE MARCHAND DE VENISE
Phim-ảnh nam đoàn rất hay

CẢN CÁO. — Hội Indochine Films & Cinémas đã bắt đầu từ tối thứ tư 11 Novembre chiếu ảnh tại nhà Khách-sạn Đông-pháp (Hôtel Franco-Indochinois) ở phố hàng Long (Route Mandarine) chiếu từ 8 giờ rưỡi đến 11 giờ đêm. Tối nào cũng chiếu đủ thứ trương-trình mỗi tối mỗi khác. Lưu toàn trò mới và lạ thú mới các quý khách ở xa không tiện đến những các rạp của Bản-Hội, xin mời đến đây xem. Bản-Hội xin có lời cảm tạ vô cùng.

Quan Đốc-tơ Bi-cô-man
Y-khoa tiến-sĩ
Chữa các chứng bệnh đàn ông, đàn bà, con gái, các chứng khí hư, các bệnh sôi thường, cảm và nghẹt mũi, các bệnh lậu, giang-mai, lỗ, đau mắt, các chứng sài trẻ-con
Phòng khám bệnh chính tại phố hàng Gio, số nhà 33, Hanoi, dây nói số 314.
Quan Đốc-tơ có cả nữa cho người đi nguội ăn, đến năm, ai cần lại hỏi. 2062

HIỆU BÁO-CHẾ :
CHASSAGNE
59, Rue Paul-Bert, Hanoi
Có bán đủ cả các thứ thuốc
NÊN HỎI QUYỂN MẪU HÀNG
(CATALOGUE) Ở BÀN

Kiện chồ đánh mình. — M. Nghiêu-Gia-i, 25 tuổi, làm kế-toán cho hiệu Michaud, số 48 phố Mới, có đơn lên người chồ đánh mình, vậy sở Cẩm đã cho xét việc ấy.

Bà già bị xe đụp dụng ngã. — Sáng hôm qua, hồi 11 giờ, bà lão Đỗ-thị Ngoạn, 70 tuổi, nhà ở Nam-tràng đi ở đốc phố hàng Than bị một anh người tỉnh là Ng-văn-Nhơn 13 tuổi đi xe đạp ở Yên phụ xuống đụng ngã. Bà lão đã phải khiêng vào nhà thương.

Ngựa lồng. — Chiều hôm qua hồi 4 giờ tên Trần-Đăng 27 tuổi là người nhà ông huyện Đông-anh trợ tại nhà 33 đường Quan-thánh đang dắt một con ngựa, thì tự nhiên nó lồng lên chạy mải đến phố hàng Đậu thì người linh cảnh-sát số 47 bắt lại được. Người dắt ngựa đuổi theo bị ngã xây cả mặt.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Bầu chánh phó bang-trưởng. — Ngày thứ năm trước dân Hoa-kiều ở đây đã bầu lại chức chánh phó bang-trưởng Phúc-kiến và Quảng-đông.

M. A Tho-Thi Hoeh được bầu làm bang-trưởng Phúc-kiến.

MM. Heng-Wo và Tchan-tac-Sao được bầu làm chánh phó bang-trưởng Quảng-đông.

Ngày hôm qua, quan Đốc-lý mới ký từ biên-bản bầu cử và đệ lên quan Thống sứ duyệt-y.

Tại tòa Đốc-lý. — Ngày thứ ba 11 novembre, hồi 11 giờ, sau khi đóng cửa các nhà giấy, các viên-chức các sở thuộc thành-phố có đặt tiệc *champagne* mừng quan quyền Đốc-lý Paquin — lần nay giữ quyền là lần thứ bảy — nay mai sẽ giao lại chức Đốc-lý cho quan cai-trị Krantbe mer biện sung chức quyền Thống-sứ Bắc-kỳ.

HƯNG-YÊN

Bỉ thi. — Bản quán được tin mừng rằng đến ngày mồng 4 tà này M. Nguyễn-thế-Vinh là thư ký tòa sứ Hưng-yên, sẽ làm lễ kết hôn cùng cô Đỗ thị thứ 3 là ái-nữ quan phủ Đỗ-Tuận ở Hanoi. Xin có lời mừng tân lang và tân giai nhân.

Đậu mùa. — Làng Tuần-mỹ thuộc về phủ Mỹ-hào mới phát chứng đậu mùa.

Nạn ô tô. — Cái ô-tô số T. 1731 của M Guerrier ở Hanoi đi Haiphong Kai đi qua km 31 đụng phải một người đàn bà bị thương xoàng.

LAO KAY (Trình-thường)

An-trường kim-khánh. — Bản quan tiếp được bài sau này :

Trong ba hôm từ ngày 12 Novembre đến ngày 14, M Tu-tsao-Pagna cản-lý ở Trình-thường làm lễ khánh hạ về dịp được mông-thưởng để nhị hạng kim-khánh. Ở chốn sơn-lâm thanh mịch bỗng bắn ra một nơi nào nhiệt lị thường. Khách đến mừng tấp nập, các thổ dân coi như ngày hội, nên giá trẻ nhớn bé kéo đến xem đông lắm. Có phường nhạc của thổ dân đến đàn-nhạc, tiếng kèn tiếng địch thật vui tai ; tối đến lại chớp bóng cho các người đến xem.

M. Tu-sao Pagna làm chân-lý đã ngót hai mươi năm nay trước đã được thưởng bội-tinh, long-bội-tinh, kim-tiền, nay lại được mông thưởng kim-khánh, thật là vẻ vang cho ông lắm.

Đ. Đ. lai cảo

Số 330

THUỲ-HƯ

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Đêm hôm ấy, bàn-định mãi không quyết, bỗng toẩy *Tăng giang* tinh-toán mỗi một, thấy bệnh phát nhiệt, đầu nhức như búa bổ, nằm phục không dậy được. Các vị đều lĩnh đều đến kêu mãn khổ lắm.

Tăng-giang nói :

Khổ ở biết tại sao mà về phía sau lưng tôi nóng như là lửa đốt.

Mọi người đến xúm lại xem thì thấy đỏ hỏn một cục, xưng lên bằng cái chậu mũ. *Ngô-dụng* nói :

— Bệnh này phải *ung* thì là *thư*, tôi xem sách thuốc, chỉ dùng cháo đậu xanh có thể hộ-tâm mà khiến cho độc-khí không xâm-phạm được. Ta nên mau mau nấu cháo đậu xanh để huynh-trưởng xơi. Quân ta ngày nay đông đảy thì trong khi nguy cấp như thế này, còn biết làm cầu cho được thầy tì nữa !

Bỗng thấy *Lâng - tý - bạch - điểu Trương-thuận* nói :

— Khi trước tôi có ở bến Tầm-*dương*, thảo-mẫu thì bị bệnh đau phọt trên lưng, thuốc đâu chữa cũng không khỏi, sau mời được ông thầy thuốc tại phủ *Kiến-khang*, tên gọi *An-đạo-toàn* thì chữa được khỏi ngay. Từ đó tôi cảm cái ân-đức ông ta, hễ kẻ em được làng bạc nào, liền sai người đến ta. Nay xem cái bệnh-chứng của huynh trưởng đây, tất phải người ấy mới chữa nổi, mà từ đây sang *Kiến-khang*, đường sá xa-xôi, trong khi vội-vàng, đi sao cho kịp, nhưng bất-đắc-dĩ bây giờ vì việc huynh trưởng thì tôi đành phải đi gấp ngày đêm, cố mời cho được ông thầy thuốc ấy.

Ngô dụng nói :

— Huynh-trưởng nằm thấy *Triều thiên-vương* báo mộng rằng « Cái lai-lịch trăm ngày, chỉ trừ phi *Giang-nam địa-linh-tinh* mới có thể chữa nổi được, hoặc giả chính ứng vào người ấy chăng !

Tống-giang nói :

— Hiền-đệ ơi ! Nếu hiền-đệ có biết người ấy thì mau mau vì ta đi mời, chớ quản công khó nhọc. Chỉ nên lấy nghĩa-khí làm trọng, đi gấp ngày đêm, cố mời người ấy mà cứu tính-mệnh cho ta.

Ngô dụng sai lấy một trăm lạng vàng làm tiền lễ mời thầy thuốc, lại lấy vài bạ mười lạng bạc vụn nữa làm tiền ăn đường, mà dặn *Trương-thuận* rằng :

— Hiền-đệ nên đi ngay, cố mời cho được ông ta sang đến, chớ có chậm-trễ, để đến nỗi lỡ việc. Nay ta rất quản về *sơn-trại* thì hiền-đệ cứ mời ông ta về thẳng đấy. Hiền-đệ đi mau lên mà về !

Trương thuận từ biệt mọi người, vai đeo khăn gói, thẳng đường đi sang *Kiến-khang*. Lại nói chuyện quân sư *Ngô-dụng* truyền lệnh cho các tướng hôm-sớm thu quân, rút về *sơn-trại*. Ngày đêm hôm ấy, để *Tống-giang* lên xe, rồi sửa soạn đi luôn.

Ngô dụng nói :

— Trong thành *Đại-danh* khi trước đã bị cái mưu phục-binh của ta, lần này tất chúng lại cho là ta lập kế, quyết không dám đuổi.

Thêm-lệ phi báo với *Lương trung-thư* rằng :

— *Tống-giang* tại thấy rất quản, không hiểu là ý thế nào ?

Lý-thành và *Vận đạt* nói :

— *Ngô-dụng* rất nhiều qui-kế, ta chỉ nên cố-thủ, chớ có đuổi theo.

Lại nói chuyện *Trương-thuận* muốn cứu *Tống-giang*, ngày đêm đi gấp, lấy giờ cuối đông không mưa, nhưng trời thường xuống tuyết, đi đường xiết bao khó nhọc. *Trương-thuận* cứ dầm sương dãi gió, liều chết cố sống mà đi.

Một hôm, đi đến sông *Dương-tử-giang*, trông xuống mặt sông, chẳng có một chiếc thuyền nào cả. *Trương-thuận* phàn nàn kêu khổ, bất-đắc-dĩ lại phải men bên bờ sông mà đi, bỗng thấy trong bụi lau-xây gần đấy thấp thoáng có đèn lửa.

Trương-thuận gọi mà bảo rằng :

— Lái thuyền nào đấy, mau mau đem thuyền ra đây cho ta,

Trong bụi lau xây nghe động tiếng chân thình-thịch, có một người chạy ra. Đầu đội nón trúc, mình mặc áo tơi. Người ấy bỏi rằng :

— Ông khách muốn đi đâu đấy ?

Trương thuận nói :

— Ta muốn qua sông sang phủ *Kiến-khang*, có chút việ khẩn, người chở thuyền giáp ta thì ta sẽ cho nhiều tiền.

Người lái thuyền nói :

— Chở ông cũng được, nhưng đêm nay khuya mất rồi, đầu đông qua sông, không có chỗ nào mà nghỉ trọ. Chi bằng ông cứ nghỉ ở trong thuyền tôi, chờ đến canh tư, tuyết tạnh gió im, hãy giờ tôi sẽ chở thuyền đi ông sang, nhưng ông phải cho tôi nhiều tiền công mới được.

Trương-thuận nói :

— Nhà người nghĩ cũng phải !

Nói xong, liền theo người lái thuyền lách vào trong bụi lau. Bỗng thấy bên bờ có bước một chiếc thuyền nhỏ, một chàng trẻ tuổi đang ngồi sưởi lửa ở dưới thuyền.

Người lái thuyền đỗ *Trương-thuận* xuống, mới vào trong khoang. bảo cởi áo mới ra, rồi sai chàng trẻ tuổi kia đem hơ lửa cho ráo. *Trương-thuận* mở khăn gói, lấy cái mền bông, quần chặt vào mình, nằm ở trong khoang thuyền.

Trương-thuận bảo người lái thuyền rằng :

— Ở đây có làm thế nào mua được rượu nồng thì hay nhỉ ?

Người lái thuyền nói :

— Rượu không mua đâu được, ngài có muốn xơi một bát cơm cho đỡ đói thì xơi !

Trương thuận lại ngồi dậy, ăn một bát cơm. Ăn xong quay đầu nằm ngủ ngay, vì trong mấy ngày đi đường nhọc mệt, vả cũng không ngờ, thành ra nằm ngủ một giấc thật say, chẳng biết trời đất chi cả.

Chàng trẻ tuổi kia hai tay giơ vào lửa sưởi, ngẩng nhìn *Trương-thuận*, rồi sẽ thì thào gọi người lái thuyền mà bảo rằng :

— Bác có trông thấy cái gì đó không ?

Người lái thuyền bỏ đến, đỏ tay vào cái khăn gói của *Trương-thuận*, biết là trong có vàng bạc, liền xoa tay ra hiệu mà sẽ bảo chàng trẻ tuổi kia rằng :

— Mày đi cởi thuyền buông ra giữa dòng sông, bấy giờ sẽ bẻ thủ.

Chàng trẻ tuổi kia mới cởi dây, trèo lên trên bờ, cởi cái dây thuyền, cầm sào đẩy ra. Chỉ ba thuyền tài ra giữa dòng sông, nước chảy róc rách.

Người lái ở trong khoang lấy dây buộc thuyền, sẽ lẻn lẻn quấn vào mình *Trương-thuận* mà trói chặt lại như một súc gỗ. Khi trói chặt rồi, người lái đi ra mạn thuyền, lật tấm ván thuyền lên, lấy con dao phay đem vào.

Bấy giờ *Trương-thuận* sực tỉnh, hai tay bị trói, cựa mãi không được. Người lái thuyền thấy vậy, tay cầm con dao phay, vội vàng đi cởi lên trên mình *Trương-thuận*, để sắp hạ-thủ giết chết.

Trương thuận kêu rằng :

— Hảo-hán tha chết cho tôi, tôi xin đem hết vàng bạc đưa hiếu hảo-hán.

Người lái thuyền nói :

— Vàng bạc đã đành, nhưng lính-mệnh nhà ngươi, ta cũng không thể tha được !

Trương-thuận lại nằn-nì kêu van mà rằng :

— Xin đừng đâm chém, cứ xem tôi xuống sông thì tôi dẫn chết, mà cái con bẩn tội không về quấy nhiều nữa.

(Còn nữa).

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Les misérables

DE VICTOR HUGO

(*Suite*)

X

L'évêque en présence d'une lumière inconnue

A une époque un peu postérieure à la date de la lettre citée dans les pages précédentes, il fit une chose, à en croire toute la ville, plus risquée encore que sa promenade à travers les montagnes des bandits.

Il y avait près de Digne, dans la campagne, un homme qui vivait solitaire. Cet homme, disons tout de suite le gros mot, était un ancien conventionnel. Il se nommait G.

On parlait du conventionnel G. dans le petit monde de Digne avec une sorte d'horreur. Un conventionnel, vous figurez-vous cela ? Cela existait du temps qu'on se tuait, ainsi et qu'on disait : citoyen. Cet homme était à peu près un monstre. Il n'avait pas voté la mort du roi, mais presque. C'était un quasi-régicide. Il avait été terrible. Comment, au retour des princes légitimes, n'avait-on pas traduit cet homme-là devant une cour prévôtale ... On ne l'a cru pas coupable. Si vous voulez, il faut de la clémence, soit, mais un peu beaucoup même, à vouloir un exemple enfin ! etc, etc. C'était un mot d'ailleurs, comme tous ces gens-là ... Commérages des gens sur le vautour.

Etait-ce du reste un vautour que ce G. ? Oui, si l'on en jugeait par ce qu'il y avait de farouche dans sa solitude ; n'ayant pas voté la mort du roi, il n'avait pas été complice dans les décrets d'exil et n'avait pu rester en France.

Il habitait, à trois quarts d'heure de la ville, loin de tout hameau, loin de tout chemin, on ne sait quel repli perdu d'un vallon très sauvage. Il avait là, disait-on, une espèce de champ, un trou, un terrain. Pas de voisins, pas même de passants. Depuis qu'il demeurait dans ce vallon, le sentier qui y conduisait avait disparu sous l'herbe. On parlait de cet endroit à la comme de la maison du bourreau.

Pourtant, évêque soigneux, et de temps en temps regardant à la dépense, il avait un bonquet d'arbres marquant le vallon du vieux conventionnel, et il disait : Il y a là une âme qui est seule.

Il y a aussi là, se disait-il peut-être, je n'ai donc ma visite.

Mais, évidemment, cette pensée n'était pas la première ni la plus habituelle qui apparaissait à cet instant de retour, comme étrange et impossible, et presque repoussante. Car, au fond, il partageait l'impression générale, et le coeur est contagieux, lui aussi, sans qu'il s'en rendît entièrement compte, ce sentiment qui est comme le soubassement de l'opinion publique exprimée par les mots : ...

Toutefois, si une telle pensée était chez lui, elle restait à l'état de vague scrupule. N'importe, il était évêque, il allait chez le conventionnel.

Le bon évêque avait pour principe que quelquefois il allait de ce côté-là, puis il revenait.

Un jour enfin, le bruit se répandit dans la ville qu'une fois de plus il était parti, qu'il avait frappé à la porte du conventionnel G., dans sa loge, était venu chercher un médecin, que le vieux sceptique se mourait, que la paralysie le gagnait, et qu'il ne passerait pas la nuit.

Dieu merci ! Ajoutaient quelques-uns.

L'évêque prit son bâton, mit son pardessus à cause de sa soutane un peu trop usée, comme nous l'avons dit, et aussi à cause du vent du soir qui ne devait pas tarder à souffler, et partit.

Le soleil déclinait et touchait presque l'horizon, quand l'évêque arriva à l'endroit excommunié. Il reconnut avec un certain battement de coeur qu'il était près de la lanière. Il enjamba un fossé, franchit une haie, leva un échalier, entra dans un courtil délabré, fit quelques pas assez hardiment, et tout à coup, au fond de la friche, derrière une haute broussaille, il aperçut la caverne.

C'était une cabane toute basse, indigente, petite et propre, avec une treille clouée à la façade.

Devant la porte, dans une vieille chaise à roulettes fauteuil du paysan, il y avait un homme en cheveux blancs qui souriait au soleil. Près du vieillard assis se tenait debout un jeune garçon, le petit pâtre. Il tendait au vieillard une jatte de lait.

Pendant que l'évêque regardait, le vieillard éleva la voix : — Merci, dit-il, je n'ai plus besoin de rien. Et son sourire qu'on le soleil pour s'arrêter sur l'enfant.

L'évêque s'avança. Au bruit qu'il fit le marchant, le vieux homme assis tourna la tête, et son visage exprima toute la quantité de surprise qu'on peut avoir après une longue vie.

Depuis que je suis ici, dit-il, voilà la première fois qu'on entre chez moi. Qui êtes vous monsieur ?

L'évêque répondit :

— Je me nomme Bienvenu Myriel.

— Bienvenu Myriel ! J'ai entendu prononcer ce nom. Est-ce que c'est vous que le peuple appelle monseigneur Bienvenu ?

— C'est moi.

Le vieillard reprit avec un demi-sourire

— En ce cas, vous êtes mon évêque ?

— Un peu.

— Entrez, monsieur.

Le conventionnel tendit la main à l'évêque, mais l'évêque ne la prit pas. L'évêque se borna à dire :

— Je suis satisfait de voir qu'on m'avait trompé. Vous re me semblez certes, pas malade.

— Monsieur, répondit le vieillard, je vais guérir.

(*A suivre*

Những kẻ khốn-nạn

XÃ-HỘI TIỂU-THUYẾT, CỦA ÔNG Victor Hugo

NGUYỄN-VĂN-VĨNH dịch.

(*Tiếp theo*)

X

Ánh sáng không ngờ

Sau câu thuốt bà *Baptistine* đưa bức thư sáo lục trên hồi trước, ông giám-mục thanh *Digne* lại có làm nên một thủ-đoạn, cứ theo dư-luận bấy giờ, thì lại là mạo-hiểm hơn cái việc đi kinh-lý trong các vùng sơn-làm nhiều giặc-cướp.

Nguyên thuở ấy, gần thành *Digne*, về vùng nhà-quê, có một người ẩn-cư. Ấu là ta nói thổ-lộ ngay ra rằng người ấy là một người về chính-đảng *Conventionnel* cũ, tên gọi là *G.*

Trong cái xã-hội nhỏ thành *Digne* thì thường ai nói đến tên người ấy cũng phải ghê sợn. Một người về chính đảng *Conventionnel*, ai mà không gớm. Ấy là về cái thời-đại người ta gọi nhau bằng *tu, toi* (1) và gọi nhau là *citoyen* (2) thì mới có cái hạng người ghê gớm đó. Người ấy gần là một con yêu-quái. Dầu rằng không có dâu phiếu xin giết vua, nhưng tử-cách người cũng không xa hạng ấy. Thật là một đứa ma-na vô quân vô phụ, nghĩ đến cái tội trước của nó mà ghê. Không biết bởi cớ gì mà khi các đảng phái vương trong chính-thông Hoàng-gia đã hồi cố-quốc, lại không có ai nhớ mà đem cái thang ấy ra mà tỏ cao cho Toà đình trị tội nọ đi ? Chắc rằng tội nọ cũng chưa đến nỗi phải chém đâu. Kim triều thanh-tế chắc cũng đại xá cho nọ, sự ấy đành rồi. Nhưng mà lưu đó chung thân, thì hàn không oan. Tư trước phải có ta oai mới được, vân vân. Và đưa ấy tại không có đao, nghe chừng nó dữ hơn cũng vậy. — Có lẽ nhưng trong thị phi đó, chẳng qua là người bình phẩm con kiến kèn (3).

Nhưng dù chẳng đau thắng G. đó vào bậc kiến-kèn. Cứ lấy cái cách bên ấy ăn-ở ra tình xem thì quyết lòng ăn-dật chẳng sai. Thì cứ nó là kiến-kèn thật. Số-dĩ nó được ở ngoài ngày tịch, không phải phát lưu, cũng được ở trong đất Pháp, là chỉ vì nó không dâu phiếu giết vua *Louis Thapetien*.

Tên ấy ở xa tỉnh-thành, lối khác đông bóng, quanh đó không có làng xóm, không có đường-sá nào hết, đây là một cái gò nhỏ ở trong một thung lũng cát gió mạnh. Ở đó thì thung lũng có một thứ rừng, xem một cái hang, chính xem mà ở. Không có xem thì chẳng ai còng không xem ra gì cả. Nửa khi cũng có một vài đứa tò-mò đi lại có một lần cho biết. Nhưng mà thường thường thì chẳng có ai đến. Nó ở đó như một con thú dữ trong hang, mà nó cũng không cần ai đến nó.

Tuy nhiên, ông giám-mục cũng lưu tâm đến. Một đêm nọ, đưa một thằng con nhà tu chèo lèo cho ông, xem ông có hơi. Đang khi có một người có thân chiết anh Bon trong hàng ông, là Toàn ngài. Tự phải đến thăm nó được.

Cái việc ấy, ông mới thoạt nghĩ thì cho là lạ-thường, nhưng ông nghĩ lại thì lấy làm một việc thường ki-quái. Không thì hành được, tự bụng ông vẫn có ý muốn đi. Bởi vì thật ra thì ông cũng biết đồng tình với công chúng, đối với người cách-mệnh đó, tuy ông không tự hoài hương tâm cho đến nỗi đến chốn, nhưng ông cũng vì tình mà cảm một thứ tình, gọi là ghét thì quá đáng, mà cho là ưa đáng thì nó là muốn xa muốn tránh.

Nhưng ông lại nghĩ, phàm sự kẻ làm mục đàn lại có chọn ghẻ gang mà phân đàn ra. Đành là không nên nữa. Nhưng nghĩ đến cái thuở chiến mà khác.

Ông giám-mục lấy làm phiền vấn khó xử. Một đêm kia ông đã đi sẵn ra, nhưng ông lại quay trở lại.

Mặc đoàn một bóng, người phu nghe hô đoàn tùng cỗ, mũ-đồng kia đang ở bàn lại cho người cách mệnh đó trong chốn hang, hang mà có lẽ là hang ổ mọi thứ thuốc. Thì ra thằng lão-tác sắp chết, bệnh lại đã qua nửa mình, chắc rằng không qua nổi được đêm hôm ấy nữa. Một vài người truyền lại tin đồn ấy lại bình phẩm thêm một câu : Vậy cũng là may !

Hôm ấy thì ông giám-mục cảm gay, khoác áo tơi vào đi đến nơi. Và mưa ấy buổi tối hay có gió lạnh, tơi ông đi thăng.

Khi ông giám-mục đi tới cái chỗ mà ai cũng ghê sợn đó, thì mặt trời bóng đã lặn-lặn gần tàn. Ông thấy trong người đành đi thì đoán ra rằng đã tới nơi rồi. Ông bước qua một cái rãnh, trèo qua một cái rào, mở một cái cổng bằng cành-cây, vào một cái vườn hoang nhỏ, mạnh-bạo ma đi một vài bước, vào tận trong cùng thì bỗng thấy một cái hang ở sau một bụi cỏ mọc cao.

Hang thì thấp, dỗ-dác chẳng có gì. Tuy chật-hẹp nhưng mà sạch-sẽ, ngoài cửa có một cái giàn để cây leo, dựng dành vào phía trước hang.

Ngay trước cửa thì có một người già đầu bạc ngồi khoanh tròn một cái ghế có bánh xe, cười với mặt trời.

Bên mình có một tên mục-đồng đứng, đương đưa cho người đầu bạc một lọ sữa.

Trong khi ông giám-mục nhìn thì ông già đầu bạc lên tiếng bảo đứa mục-đồng : — Thôi cám ơn, ta không cần gì nữa bết. Nói đoạn thì đem cái miệng cười đương cười với mặt trời, mà cười với đứa mục-đồng.

Ông giám-mục tiến vào. Người già nghe tiếng động thì quay đầu lại. Bây giờ thì cái mặt một người sống đã lâu có thể-liệu-lộ được bao nhiêu sự ngạc-nhiên, thì ông già đầu bạc ấy ngạc-nhiên được bấy nhiêu, rồi nói rằng :

— Từ khi ta vào ở chốn này, bây giờ mới có khách bước vào đây là một. Ông là ai vậy ?

Ông giám-mục đáp : Tôi là *Bienvenu Myriel*.

— *Bienvenu Myriel* ! tôi đã được nghe người ta đọc đến cái tên ấy. Vậy thế có phải chính ông là người mà dân-gian thường hô là Đức-cha *Bienvenu* đó không ?

— Chính tôi.

Ông già lại mỉm cười nửa miệng mà rằng :

— Nếu vậy thì ông là ông giám-mục của tôi rồi.

— Hơi phải đó.

— Mời ông vào.

Người lộc bạc giơ tay, nhưng ông giám-mục không bắt tay, chỉ nói :

— Tôi mừng vì coi đó thì là người ta đồn sai. Chứ ta xem bộ người thì không đau ốm.

— Tôi sắp khỏi.

(*Còn nữa*)

1. Từ bỏ là gọi nhau anh em cả, chỉ thân mà có bề bất lịch sự.
2. *Citoyen* nghĩa là làm dân một nước dân chủ.
3. Con kiến kèn là một giống chim lớn thăm ăn và độ ươu

Luyện tập quốc-văn

Thú sơn-lâm với cảnh phồn-hoa

Tôi còn nhớ khi đi học một ông g'áo cũng là dòng dõi con nhà, ơn cha mẹ từ thửa lọt lòng cho đến khi trở nên thầy giáo, bao giờ cũng được sung sướng giấy để hơn đầu, quần áo lịch sự, thế mà cũng tựa vào phải chén đói.

Một hôm, nhân trong lớp học có bài luận quốc-ngữ đầu bài « Ba cân nước » Học-trò mỗi người một ý, nước lắm sự viển-vông, kẻ muốn đánh giặc, người mong nước mạnh, tóm lại chẳng bài nào là vừa ý thầy. Đọc hết các bài, thầy đưa một bài của thầy đọc cho chúng tôi nghe :

Cứ ý thầy e cước gì được nơi thanh cảnh vắng, hay một thôn quê nào phong tục thuần-hậu có được vài mẫu ruộng, con bò cày, ngày hai bữa ngô khoai, quần so vai mạnh, để ẩn để mặc, cây sân cuốc hẳm, tự làm hàm nhai, chẳng ai cai ai trị. Ấy là điều mong ước thứ nhất của mình.

Điều thứ hai. . .

Lại một hôm tôi cùng người bạn rủ au vào nhà Tản-viên ngoạn-cảnh chẳng may đi được giá nửa đường, gặp cơn mưa to quá, nấm chớp vang giời lắm cho chúng tôi kinh hoảng mà ẩn quãng vắng bàng quan không có chỗ nào tôi phải chạy vào một cái nhà rộng coi rang mới cách quãng chúng tôi đi độ 400 thước.

Mới thoạt vào trông thấy cái tập con con một gian nhà chái, làm ở giữa khu đất nhỏ độ 15, 20 thước vuông lấy, trước cái sân con, chỗ rêu xanh, chỗ đất lồi, sau nhà vài vầng rau cải có tấm đệ nứa đã vừa vàng, hai bên đầu nhà giêm bảy cây cam không quả chỉ-chít hột gọn gia lấy, giới hạn vườn bốn bề dây vòi bò quấn quít. Trong nhà kẻ hai cái giường tre ai một, gần nhà một người đàn bà tuổi độ ba mươi, một mẫu ni em-nhuốc ăn mặc lôi-thôi, chễm chệ ngồi xếp trên manh chiếu rách đang khâu và, trước sau mấy đứa trẻ con bơ kém nhau vài ba tuổi, nheo nhóc bò quanh, bên cạnh lại một người đàn ông cởi trần trụ giữa, bụ bẫm sạch, đang khỏa bụng ngồi xếp bằng tay đeo tay nựng với rau đun rồi, cạnh để một cái điếu cày cái mồi lửa tay lăm miệng hút nghiền ngào, chốc chốc lại hút điếu thuốc, ấu miệng trẻ vài câu chuyện thiệt hơn cùng người vợ. Cảnh như thế mà ngẫm hai vợ trồng nhà này, cao cười tiếng nói lại có vẻ mặn mà chứ không buồn chát nào cả. Chúng tôi ắt mua ở đa.

Cứ như như mắt chúng tôi quen nơi đô-hội, rộn rịp ngựa xe, đi về chen dầy, gặp cảnh này lòng sắt là buồn bực, ngồi để lâu mà cứ mua như trái nước. Bạn tôi nóng ruột, nét mặt có về buồn rầu, nằn nì ngáp một cái thật dài, rồi tỉ mỉ cũng mọi người trong nhà nói đôi ba câu chuyện là muốn cho qua giờ.

Bạn tôi. — Như ông ở đây phong cảnh thế này tôi thường lắc vui để vậy, lúc buồn tôi ngắn lắm nhỉ. Một năm mặt xem, sớm khuya quanh đi quẩn lại sol vợ cùng con. lấy chi mà tiêu-khiển được, giá chúng tôi thì một ngày cũng không chịu được.

Chủ nhân tiếm tìm cười nhạt mà rằng : Vâng đây buồn thực, song vợ chồng nghèo cũng tôi trải sự đời lấy đã yêm nơi thanh tịnh hội phần hơn chốn phồn-hoa nơi đô-hội.

— Tại sao ?

— Hỡ hỡ ! Mấy năm về trước, chúng tôi đi ở Hanoi, phong cảnh còn đẹp hơn, cỏ bề mặt quanh bờ quanh phố dạo chơi, nào ô tô, nào xe ngựa, các giai-nhân tài tử chuyện trò nhỏ to, cười vui khúc khích, quần áo bánh bao, xuyến sắ là lượt, điểm trang vòng hoa nọ hột sắp bước chân ra ngoài thì tay bương tay lược, một bước một xe, được sẵn các vị-lai-lương hồi ngại lắm bỗ, thực đã vành sung-sướng, buồn rạp hát ci-ma, đói cao-lâu chả cá, yếu-quán cao thuốc nào mon, ông lang này ai lăng khỏi, đổi cụ lang kia. Song thiên-ý chẳng tôi thấy tỏ thái nhân tình ở chỗ phồn-hoa, kẻ có xa hoa quá sẽ sủng, người nghèo thì vất chẳng ra. Ninh nhau ni từng bằng ông, bằng cụ, bằng thầy, bằng cô. Ôi trong cụ, ông, thầy, cô, nằm phần họa hai là đáng, kẻ cắp gần thành yên ra đường cũng quần nọ áo kia, sáu tỉnh trong tài cũng diện cao-xu, cu-li xe kẻ nọ đành cãi nhau vã, cũng lý giỏ giọng du-côn, vào hiệu mua hàng mất là mấy lết, đi xem hát mất trước mất sau, à uôm trốn vé, cô bạc lão-lĩnh, tùng thế tụ nhau giẫm bẫy đứa nịnh người-đời, bợ kẻ-cản môn tài, lời khéo lừa người, bợ ông giả bán thực, cũng nên cậu nên thầy, thêm vài sợi râu mép lại tặng bằng cụ, bằng ông.

Cảnh có kẻ sáng ngã 10 giờ mới dậy còn ngái, ấu khỏe như beo, học đỗ như bò; bố mẹ sẵn chìa khóa là nhờ nỉ mười lăm đồng mang đi phung-phí, cũng lên mặt con nhà, thực là nỗng công cha mẹ.

Lại có có kẻ ngày đêm thay đổi, sơn phấn lẫn màu da, lược hương tô-điểm, dù kẻ đa tình làm nghề không vốn, bán buôn hàng lẻ, lắm tiền thì nên thiếp nên thê, trăm năm đồng tâm chăn gối, nửa tái nàng khăn, sống thác có nhau, kết tiên thờ-ơ hai tiếng. Hoặng người như thế mà cũng nên mợ nên cô, làm phi cả giá những con nhà khuê-các.

Chao ôi ! Cụ ấy, ông bà thầy cô ấy, cậu mợ ấy, cũng kể là hạng người tài mặt, sao cho đáng. Cái vui-vẻ cái sang trọng ở nơi đô-hội như thế thì chúng tôi xin chịu, thà ở chỗ điền-viên cảnh tịch này mà có tự vị hơn. Gia-đình tôi, chan nước lắm chân bẻ, vợ cũng cùng nhau làm lụng, rau cháo đói no mà tránh được bọn quỉ ma ấy, cũng yên cũng thích, sau nữa lại được rộng quyền tự do, người làm công là mình, ông chủ cũng là mình, muốn làm muốn nghỉ sớm trưa tùy lòng không ai ép buộc.

Khi buồn thì cảnh nó mới tênn, mèo gà qua nhỏ, sẵn cầu hương hoa, vào rừng nghe chim kêu gọi cùng là giọng vượn hót ru con, bạn cùng cỏ cây, vui cùng đất nước, mỏ cháim ngôi ngắm ma ngắm phong-cảnh giang sơn, trên mây xanh, nước nai biếc, khác nào bức tranh thợ tạc. Thế lại chẳng còn cùng bạn gia mạo tình ma kia mà khen nhau ở tiệc rượu rạp hát lấy sao.

Xong câu truyện, giới vừa tạnh mưa, chúng tôi từ giã chủ nhân lên đường.

Đi mà nghĩ :

Phỉ-nhiêu người ở đời, ai cũng lấy cái vui cái thú làm khoái, lấy cái ăn cái mặc làm sung sướng mà kẻ nông phu này lại khác đời. Nhưng xét trong câu truyện thì các nơi thành-thị ta cũng có những hạng người nói trên này thực chẳng sai.

Ngờ đâu mà chốn sơn-lâm này lại có kẻ cao thượng như vậy, cũng biết thích chốn thanh-tân thú, nọ cảnh giàu sang.

Trầm-Quang-Ân.

VĂN UYÊN

Mấy quả lê

(Thơ ngụ ngôn)

Bác Ất nọ thấy lê mới hái,
Ngỏ ý nàng nâu lấy đết tính thêm,
« Gia mà coi việc này xong,
Lễ này đem biếu tổ lòng biết ơn ».
Tiếng lẹp kẹp ngoài sân khách đến,
Ất xem-xét mến đến vải chèo,
Khách rằng « thôi cụ hãy vào;
Con cụ nay đã được vào sung quân »
Ất nghe nói mừng mừng tạ lại:
« Toật sau này ơn cả khó quên ».
Vai đưa tiễn khách khỏi thềm,
Trở vào lại dặt lên rằm sắp lễ,
Vừa nghe tiếng vợ về ngoài ngõ,
Thò hộp hà xách giỏ đưa ra,
« Này này mụ hãy gớm ta,
Mau mau đem bán kẻo mà chợ chưa !

Bài Song-hương.

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

HỘI SÁN-NHIÊN-ĐÀI HỌP ĐẠI HỘI-ĐỒNG THƯỜNG NIÊN

Đăng một giờ chiều hôm chủ nhật 22 Novembre 1925
Xin mời các ông các bà có cổ phần ở hội Sán-nhiên-đài đến nơi đại hội đồng thường niên tại nhà hội mới ở đường Mã mấy số nhà 5, Hanoi.

Các việc sẽ bàn hôm ấy định như sau này :

1° Nghe tờ trình của hội đồng quản-trị (conseil d'administration) ;
2° Nghe tờ trình của các ông kiểm khéo (commissaires sérieux) ;
3° Duyệt-y tờ trình của hội-đồng quản-trị ;
tờ trình của các ông kiểm khéo ;
tờ khai tổ lãi Bilan và
các khoản chi thu từ 1er 1924 đến 30 Avril 1925 ;
4° Định ý các công việc của hội đồng quản trị làm từ 1er Mai 1924 đến 30 Avril 1925 ;
5° Định việc chia lãi ;
6° Định tăng viên hội 4 400 $ lên một vạn đồng 10 000 $;
7° Bỏ thay mấy điều trước lệ hội ;
8° Bầu lại hội đồng quản trị về năm 1925 1926 và tinh lương đại lý ;
9° Bầu lại các ông kiểm-chiếu về năm 1925-1926 và tinh liền phụ-cấp
10° Các việc khác.

Hội đồng Quản trị
Sán-nhiên-đài

Tối thứ tư 18 Novembre 1925
GIẢI ĐỔI BẠN, SANG ĐỔI VỢ
Là cho con mắt tăm lông,
Chữ giao thế bỏ, chữ lòng thế thôi.

Tối thứ năm lý và tối thứ sáu 20 Novembre 1925
CHIM MỒI MẮC NGÀNH CÂU TÔM
(Hội thứ 1)
Là vở cheo cải soạn thành ngot 30 điệu hát, câu hát rất hợp cảnh. Hát là vui tỏ và rất là có cương thường và lại hợp với luân lý thời nay. Xin các quý-khách chiếu cố lại thưởng thức cuộc và xin đến sớm cho, dùng giờ tối thì khai diễn. Cô ban vé trước.

Làm trai biết uống trà tàu

Sâm mậu liên tâm, mỗi gói.	0$22
— ô-long, —	0, 20
Thanh thái liên tâm, —	0, 20
Công phát — —	0, 20
Hồng thái — —	0, 18
Vạn xuân — —	0, 16
Bạc thiếc chiếu giá thêm.	0, 10
Chè gói lẻ mỗi trám. . .	0, 80

Ở xa thêm tiền cước phí.

Nay kính cáo.
SÂM MẬU TRÀ HIỆU
59 phố Hàng Ngang, Hanoi

HÀNG MỚI SANG
BÁN CHIẾU KHÁCH

Bán-hiệu bán cắt bán lẻ các thứ hồng mọc nhiều ta lụa, satin, safâu, cachemire jaille, khăn uat, khăn tua len các thứ len dạ, tissus Imperméable, mũ dạ v. v...

PHAN QUẢNG-THÀNH
Số nhà 10, phố hàng Bào, Hà nội.

Đi thu xếp công-việc !
Đi chơi các chùa chiền !
NÊN THUÊ XE Ô-TÔ
RẤT LỊCH SỰ SẠCH-SẼ
Của xưởng
AVIAT
41 à 45, phố hàng Vôi, Hanoi
Giá tính có 0$18 một km.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

TẬP DỊCH PHÁP-VĂN

Rôle de la poésie dans l'éducation

Pour l'enfant, pour tous peut-être, l'image est le meilleur moyen d'éclaircir l'idée. Le poète est, entre tous, celui qui saisit le mieux le rapport de la force avec l'émotion et la pensée ; il fait jaillir par l'image ce qui se cache et s'ignore au fond de nous. C'est pour cela que les anciens virent dans le poète un être presque divin, à tout le moins inspiré des dieux : qu'ils imaginèrent Orphée éducateur de la nature même, et firent de leurs propres poètes les premiers, les seuls éducateurs pour ainsi dire de la jeunesse. L'être moral, pensant et sentant, est à créer chez l'enfant, et de même qu'on ne prétend pas lui laisser découvrir (en supposant qu'il en fut capable) les lois fondamentales de la science, de même on ne doit pas espérer qu'il parvienne seul et par lui-même à tous les sentiments élevés ; il faut l'amener peu à peu jusque là, il faut lui faire connaître, de l'esprit humain, non seulement les découvertes et les acquisitions, mais même tous les aspirations idéales, desquelles, sommes toutes, est née la science. Avant de parler à l'intelligence, surtout à l'intelligence des enfants, des jeunes gens même, il est nécessaire de parler au cœur, à l'imagination, aux sens, et, pour que l'imagination voie, il faut que tout revête forme et couleur. Le cœur même a besoin d'être éclairé par les yeux. C'est ainsi que le jeune enfant, incapable de s'apercevoir seulement des soins dont il est entouré, prend néanmoins conscience de la tendresse de sa mère par l'adoucissement soudain du regard qu'elle arrête sur lui, par son geste enveloppant et l'accent de sa voix qui semble vouloir de bercer encore. Cela, c'est la tendresse de la mère rendue visible aux yeux comme au cœur, et c'est aussi la poésie de l'amour maternel. Le propre de la poésie est d'être débordante comme la tendresse même, de dépasser les formes visibles ou elle se manifeste, de laisser pressentir au delà quelque chose d'infini. Le poète ressemble au sculpteur. Quand le ciseau taille le marbre, ce n'est pas pour y emprisonner l'idée, mais plutôt pour l'y faire naître et pour la faire sortir de l'immobile matière : à mesure que la statue jaillit du bloc, que les contours s'accusent et que les traits se sculptent, l'expression — ce qui fait la vie et la réalité — semble en même temps surgir, elle court et se joue, comme un ravon, impalpable et lumineuse, sur cette matière inerte dont elle émane, sur ces formes sensibles qu'elle dépasse, projetée par elle jusqu'à nos yeux, jusqu'à nos cœurs, au plus profond de nous mêmes. La poésie est bien plus expressive encore. Par elle le sens des mots devient plus large, les images atteignent au symbole. Comme elle dit beaucoup et laisse deviner plus encore, elle se trouve à la portée de tous les esprits des plus jeunes comme des plus mûrs, qui la comprennent selon leur mesure. Interprétée dans son sens profond, elle nous apparaît comme le miroir où viennent se réfléchir et se confondre en une même image et ce que nos yeux embrassent du dehors et ce que notre pensée pressent, devine du monde intérieur et en apparence fermé. Enseignons donc à nos enfants à connaître, à comprendre surtout cette poésie vers laquelle, à tous les âges de la vie, nous revenons tant de fois pour lui demander tantôt d'oublier, tantôt d'espérer.

GUYAU.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn bản-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho bản-quán cả giấy quấn báo, chứa lại thế nào thì biên rõ ràng vào đấy, và gửi theo hai hào (0 $ 20), bằng tem cũng được) để chi tiền giấy quấn khác.

Nếu ai không gửi tiền theo thì sở đi nguyên như cũ hoặc phải trả nặng hơn.

Cái công-dụng của văn-thơ trong sự giáo-dục

Đối với con trẻ, mà có lẽ đối với cả mọi người cũng vậy, không gì làm cho rõ thêm ý-tưởng bằng cái hình tượng. Không ai ý-hội được cái quan hệ của hình-tượng đối với cái cảm giác, và cái ý-tưởng, bằng nhà văn sĩ ; văn sĩ dùng cái hình tượng mà làm biểu lộ những điều tang-ẩn ở trong tâm-k ám ta. Ấy vì thế nên cổ-nhân coi văn sĩ hồ như một bậc nhân-vật thiêng-liêng, không thế nữa thì cũng là một bậc nhân vật được thụ-ý của thần-thánh ; cổ nhân tượng tượng ở phép giáo-dục được cái tự-do hóa, và ấy cho các nhà văn sĩ buổi đầu hẳn hết cái trách-nhiệm giáo-dục của bọn thiếu-n ên, cũng vì lẽ ấy. Trẻ con phải rèn đúc mới thành người có tinh thần biết hết cảm được. Giá trẻ con đã có đủ tư-cách mà tự um tẩy được các điều tỏ-yếu trong cách-sự nữa, thì cũng không khi nào người ta để ở tự lực tìm lấy ; ấy vì các cảm tưởng cao-thượng cũng vậy, không sao mong được rằng ngừa bế tự lực, độc lực mà đạt được, ta phải dìu dắt nó dần dần cho đến chỗ đến nơi. Vì các điều hay của trí não loài người, không những phải làm cho nó bắt các điều phát-minh mới, các điều khảo-cứu lạ mà thôi, nhưng lẽ cốt-yếu là ma t ôi, nhưng là cốt làm sao cho mỗi cá các thế hệ người ta đều được hưởng cái kết-quả của những thế hệ trước, và cái công-dụng của văn-thơ là ở chỗ đó. Văn-thơ là cái hình-tượng của sự sống, là cái hình-tượng của sự hoạt-động, là cái hình-tượng của sự tiến-hóa, là cái hình-tượng của sự cảm-thông, là cái hình-tượng của sự thương-yêu, là cái hình-tượng của sự hy-sinh, là cái hình-tượng của sự hy-vọng, là cái hình-tượng của sự tín-ngưỡng, là cái hình-tượng của sự hoàn-toàn, là cái hình-tượng của sự vô-cùng, là cái hình-tượng của sự bất-diệt, là cái hình-tượng của sự vĩnh-viễn, là cái hình-tượng của sự thiêng-liêng, là cái hình-tượng của sự thần-thánh, là cái hình-tượng của sự thần-thánh ; cổ nhân tượng tượng ở phép giáo-dục được cái tự-do hóa, và ấy cho các nhà văn sĩ buổi đầu hẳn hết cái trách-nhiệm giáo-dục của bọn thiếu-n ên, cũng vì lẽ ấy. Trẻ con phải rèn đúc mới thành người có tinh thần biết hết cảm được. Giá trẻ con đã có đủ tư-cách mà tự um tẩy được các điều tỏ-yếu trong cách-sự nữa, thì cũng không khi nào người ta để ở tự lực tìm lấy ; ấy vì các cảm tưởng cao-thượng cũng vậy, không sao mong được rằng ngừa bế tự lực, độc lực mà đạt được, ta phải dìu dắt nó dần dần cho đến chỗ đến nơi. Vì các điều hay của trí não loài người, không những phải làm cho nó bắt các điều phát-minh mới, các điều khảo-cứu lạ mà thôi, nhưng lẽ cốt-yếu là ma t ôi, nhưng là cốt làm sao cho mỗi cá các thế hệ người ta đều được hưởng cái kết-quả của những thế hệ trước, và cái công-dụng của văn-thơ là ở chỗ đó. Văn-thơ là cái hình-tượng của sự sống, là cái hình-tượng của sự hoạt-động, là cái hình-tượng của sự tiến-hóa, là cái hình-tượng của sự cảm-thông, là cái hình-tượng của sự thương-yêu, là cái hình-tượng của sự hy-sinh, là cái hình-tượng của sự hy-vọng, là cái hình-tượng của sự tín-ngưỡng, là cái hình-tượng của sự hoàn-toàn, là cái hình-tượng của sự vô-cùng, là cái hình-tượng của sự bất-diệt, là cái hình-tượng của sự vĩnh-viễn, là cái hình-tượng của sự thiêng-liêng, là cái hình-tượng của sự thần-thánh, là cái hình-tượng của sự thần-thánh ; cổ nhân tượng tượng ở phép giáo-dục được cái tự-do hóa, và ấy cho các nhà văn sĩ buổi đầu hẳn hết cái trách-nhiệm giáo-dục của bọn thiếu-n ên, cũng vì lẽ ấy. Trẻ con phải rèn đúc mới thành người có tinh thần biết hết cảm được. Giá trẻ con đã có đủ tư-cách mà tự um tẩy được các điều tỏ-yếu trong cách-sự nữa, thì cũng không khi nào người ta để ở tự lực tìm lấy ; ấy vì các cảm tưởng cao-thượng cũng vậy, không sao mong được rằng ngừa bế tự lực, độc lực mà đạt được, ta phải dìu dắt nó dần dần cho đến chỗ đến nơi. Vì các điều hay của trí não loài người, không những phải làm cho nó bắt các điều phát-minh mới, các điều khảo-cứu lạ mà thôi, nhưng lẽ cốt-yếu là ma t ôi, nhưng là cốt làm sao cho mỗi cá các thế hệ người ta đều được hưởng cái kết-quả của những thế hệ trước, và cái công-dụng của văn-thơ là ở chỗ đó.

Bởi thế cho nên trẻ, mà có lẽ đối với cả mọi người cũng vậy, không gì làm cho rõ thêm ý-tưởng bằng cái hình tượng. Không ai ý-hội được cái quan hệ của hình-tượng đối với cái cảm giác, và cái ý-tưởng, bằng nhà văn sĩ ; văn sĩ dùng cái hình tượng mà làm biểu lộ những điều tang-ẩn ở trong tâm-k ám ta. Ấy vì thế nên cổ-nhân coi văn sĩ hồ như một bậc nhân-vật thiêng-liêng, không thế nữa thì cũng là một bậc nhân vật được thụ-ý của thần-thánh ; cổ nhân tượng tượng ở phép giáo-dục được cái tự-do hóa, và ấy cho các nhà văn sĩ buổi đầu hẳn hết cái trách-nhiệm giáo-dục của bọn thiếu-n ên, cũng vì lẽ ấy. Trẻ con phải rèn đúc mới thành người có tinh thần biết hết cảm được. Giá trẻ con đã có đủ tư-cách mà tự um tẩy được các điều tỏ-yếu trong cách-sự nữa, thì cũng không khi nào người ta để ở tự lực tìm lấy ; ấy vì các cảm tưởng cao-thượng cũng vậy, không sao mong được rằng ngừa bế tự lực, độc lực mà đạt được, ta phải dìu dắt nó dần dần cho đến chỗ đến nơi. Vì các điều hay của trí não loài người, không những phải làm cho nó bắt các điều phát-minh mới, các điều khảo-cứu lạ mà thôi, nhưng lẽ cốt-yếu là ma t ôi, nhưng là cốt làm sao cho mỗi cá các thế hệ người ta đều được hưởng cái kết-quả của những thế hệ trước, và cái công-dụng của văn-thơ là ở chỗ đó. Văn-thơ là cái hình-tượng của sự sống, là cái hình-tượng của sự hoạt-động, là cái hình-tượng của sự tiến-hóa, là cái hình-tượng của sự cảm-thông, là cái hình-tượng của sự thương-yêu, là cái hình-tượng của sự hy-sinh, là cái hình-tượng của sự hy-vọng, là cái hình-tượng của sự tín-ngưỡng, là cái hình-tượng của sự hoàn-toàn, là cái hình-tượng của sự vô-cùng, là cái hình-tượng của sự bất-diệt, là cái hình-tượng của sự vĩnh-viễn, là cái hình-tượng của sự thiêng-liêng, là cái hình-tượng của sự thần-thánh, là cái hình-tượng của sự thần-thánh ; cổ nhân tượng tượng ở phép giáo-dục được cái tự-do hóa, và ấy cho các nhà văn sĩ buổi đầu hẳn hết cái trách-nhiệm giáo-dục của bọn thiếu-n ên, cũng vì lẽ ấy. Trẻ con phải rèn đúc mới thành người có tinh thần biết hết cảm được. Giá trẻ con đã có đủ tư-cách mà tự um tẩy được các điều tỏ-yếu trong cách-sự nữa, thì cũng không khi nào người ta để ở tự lực tìm lấy ; ấy vì các cảm tưởng cao-thượng cũng vậy, không sao mong được rằng ngừa bế tự lực, độc lực mà đạt được, ta phải dìu dắt nó dần dần cho đến chỗ đến nơi. Vì các điều hay của trí não loài người, không những phải làm cho nó bắt các điều phát-minh mới, các điều khảo-cứu lạ mà thôi, nhưng lẽ cốt-yếu là ma t ôi, nhưng là cốt làm sao cho mỗi cá các thế hệ người ta đều được hưởng cái kết-quả của những thế hệ trước, và cái công-dụng của văn-thơ là ở chỗ đó.

N. V. L.

C. J. BONNET

là hiệu tơ lụa tốt hơn cả

Đoản-thiên tiểu-thuyết

Cầm-sắt hay Cầm-kỳ

III

Nhất thưa gương rọi đầu cành,
Ngọn đèn trong suốt trường hoành hắt hiu

Vân-chương tri-kỷ, đàm đạo cổ kim, Trần-sinh và Vũ-sinh, hết ba tháng hè lại công học trường Trung-học. Hai cậu liền-tư vốn sẵn lại hay gắng chí dồi mài, nên học lực tăng-tiến, chẳng làm lãnh tụ trong bọn thiếu-niên. Nhân Vũ-sinh có nhà cô-mẫu ở Hà-thành nên Trần-sinh không lưu học tại trường mà cũng ngụ với bạn.

Bài làm vừa xong, hai cậu tựa vai đứng trước cửa sổ trông ra hồ Tây ngoạn nguyệt, Vũ-sinh bỗng cất tiếng nói :

— Độ trước ở bờ sông Vị, em hằng bái cho rằng thiên niên không nên đi chỗ đông, chỉ cảnh lợi vào tai, em có nhớ không ?

Anh cũng biết nói bóng gió ư ? Vâng, em còn trẻ người non dạ, mỏi có những câu đại đạo nhơn thế ! Nhưng anh nên xét cho em, em lúc bấy giờ khác với em bây giờ nhiều lắm

— Thế thì anh đối với em bây giờ cũng khác trước hay sao ?

— Có đâu lại thế. Em đối với Minh-Châu chẳng qua là :

Bóng hồng nhạc thấy nên xa.
Một phen kỳ ngộ gọi là làm duyên.

Tình thế nghĩa đồng song tiêu,
Ngại thu trì-kỷ hoàng-thiên lo lòng

vì thế nào được. Anh chớ ngờ oan em.

— Anh đâu dám ngờ, nhưng anh thấy em nói bây giờ em khác lúc trước nên anh lấy đó thôi.

— Vâng, khác là khác về phương-diện tư tưởng. Trước em ngộ-nhận như tình cờ rằng thiếu niên lấy hai chữ bằng bạn làm đủ mà phải hy-vọng danh hiền tri âm, nên mắc lỗi ái tình toi ngày mất ! nhưng nay em xét ra thì ái-tình cũng khó lòng làm phải nhạ nghĩa kim-lan mà có khi lại làm hỏng hai tấm lòng tiết-thảo.

— Hằng-hái chí tiến-thủ thì còn chữ không làm phải nghĩa anh em thì..... anh không dám tin.

Trần-sinh quắc mắt lên nhìn Vũ-sinh hầm hầm nói rằng : Là quá ! em vô tình mà tự chiếm anh cử trách bạn ! Một tấm lòng trong sạch của em đối với anh chưa hề thay đổi, mà anh nghi em tôi em biết làm thế nào. Thôi các phải vậy, ngày mai nghỉ lễ em xin cùng anh lại thăm Minh-Châu ! Không sự hiểm nghi tự khắc giải tan đi hết.

Vũ sinh tay phải quàng vai, tay trái kẻ đập vào má Trần-sinh, mỉm cười nói :

— Em trẻ con quá ! anh luận theo tâm-lý sao em lại cho lắc ý chí trách em ? Em quen với Minh-Châu, chẳng qua là... đến sao cho hợp lẽ. Và lại con gà cùng chồng, con gái chưa vợ, không nên dụng cử tự-do mà phạm vào khuôn phép.

— Ba bận nàng viết thư thay lời ba mẹ mời em lại chơi, em đều từ chối thác ; lần vừa rồi nàng lại viết nữa, tưởng thư có ý trách em, em nghĩ không đến thì ra vẻ kiêu-kỳ mà đến một mình thì không tiện, nhân mai anh sang đi. Anh yêu em nên chiều em một tí. Vũ-Sinh sẽ gật đầu không trả lời...

Hôm sau hai cậu chỉnh tề khăn áo cùng đến phố P. K. số XL. Nhà ngoài nom cũng tiềm tương, không mở cửa hàng, chỉ treo một bức mành hoa. Vũ-Sinh gõ cửa, có một cậu học sinh độ mười lăm tuổi ra mở, bảy tỏ tên họ xong, cậu bồng ra dáng vui vẻ mời vào phòng khách, mặt bà trạc độ tứ tuần ở trong đi ra, nom có vẻ thân-tình phác-hậu, tươi cười mời ngồi rồi nói :

— Em nó có lòng mời cậu lại chơi, cho tôi được tiếp truyện mà cậu cứ từ chối mãi. Tôi hỏi, khi đương đốt xin lỗi cho, trong hai cậu đây, ai là Trần-Sinh.

— Bẩm cụ, con là Trần-Sinh, còn anh con đây biệt hiệu là Vũ-Sinh.

Tôi nghe em nó về kể truyện mới biết cậu có con cứu em, lẽ ni có lòng nghĩa hiệp như t ế, tôi được tiếp cận lấy làm may lắm ; thăng này là em Minh-Châu đây, tên gọi Bằng-Dực, vẫn học ở trường Bảo-hộ ! Coo ! vào nhà trong gọi chị con ra cùng cậu tương-kiến.

— Thưa cụ, xin cụ tha phép cho, gặp lúc ngày ran mưa tài giải cứu, đã là nỗ-phận của con, và những việc cũng việc thường, xin cụ cứ coi như không là hơn.

— « Thi ân không cần báo » là bụng cậu nghĩ như vậy, nhưng cậu hãt cứ-từ. Cụ vừa nói xong thì Minh-Châu ở nhà trong đi ra, sẽ cất tiếng chào. Hai cậu cùng đứng dạy đáp lễ, Vũ-Sinh định thần nhìn kỹ thì thấy : khổ người ông-ả, tóc mây mượt mượt, mặt trái xoan, da như trứng gà bóc, mắt sáng như hai hòn ngọc, Minh-Châu thật hợp với tên người, môi đỏ, răng đen, miệng tươi như hoa, dẫu đại khôn sa tanh giắt bướm vàng, tai đeo hoa, mặc áo lụa trắng, quần tinh bưởi, đi giầy cườm, tay tuấp bùi, cầm một tập thơ của Lamartine, cử-chỉ đoan-trang, nói năng thủy mị, thật là hoa đào mùa xuân, nài đương buổi sang, không thẹn với chữ « tuyết kim tiêu-thư ».

Sắc dành cả lận nhan sa.
Phải chàng Tây-tử Hằng-nga làm phàm

Ba cụ lạ mời hai cậu ngồi xuống ghế, Minh Châu nép một bên Cụ nói :

— Hai em cùng theo tân-học, con Minh-Châu vừa được vào trường nữ-sư phạm ; ông lon nhà tôi vì việc quan ở xa, cậy chỉ có ba [illegible] con tôi chưa hoi-coôn. Thuỷ-h [illegible] ng hai cậu qua bộ lại chơi, em Bằng-Dực có điều gì chưa biết thì hai cậu bảo ép cho. Tôi xem các cậu đều là quang-gà tử đệ, nhân-phẩm tha-ha-cao, học lực yêm-bác, về bề [illegible] bạch hiền sinh nghĩa bất nhơn đều đủ cả, nhưng ở chỗ đô-hội này cần p ải tự-trọng nên chọn bạn mà chơi, hai em nó còn trẻ người non dạ, hai cậu nên coi như em ruột ở nhà, lẫn nay mai sơ kiến, dạy bảo có câu gì tuổi-niên xin hai cậu miễn chấp, đó lấy làm may lắm.

Cụ nói đến đấy thì có người đến mời cụ đi mua đồ. Vũ sinh toan cáo thoái, cụ giữ lại nói :

— Mấy khi các cậu lại chơi, về làm gì vội, bỏm nay nghỉ học kia mà. Bằng-Dực đang hiếm thiếu có bạn, các cậu lấy nói truyện với em cho vui, hà tất phải tỷ hiềm mà xán thế ép pháp thì quá.

Cụ đi khỏi, bốn người cùng nói truyện, Bằng-Dực đem vở bài cho Trần-sinh, Vũ-sinh xem, rồi lại đưa cho anh sự-phẩm hiện tình xã-hội Việt Nam, truyện ngắn hai giờ rồi hai cậu từ biệt.

Từ đó chủ nhật, thứ năm, kỳ thi Trần sinh Vũ-sinh lại cùng Minh-Châu, Bằng Dực, kỳ thi Bằng-Dực, Minh-Châu lại thăm Trần-sinh, Vũ-sinh, giao tình rất là thân mật mà nhất là đôi trai tài gái sắc kia, có duyên kỳ-ngộ từ trước thì càng đã tri tân thâu tấm lòng cao thượng vậy :

Hàng trong ngoài đã vàng thau,
Mượn phận tơ hồng kết mối
... gươm hoa thư quạt ...

(*Còn nữa*) Giả Tế

Dịch Hán-văn

Văn viếng Thập-nhị-Lang

(Của ông Hàn-Dũ)

Thập-nhị-Lang ơi ! ta là thúc-phụ Dũ, ngày ngươi mất cả bảy hôm, vội vàng ngậm ngải, sai đem đồ hèn-hương khấn trước linh sàng ngươi.

Thập-nhị-Lang ! ta bé thơ bỏ cối, lớn không nương-nhờ, rông-cày anh chung chị ta, nay chừng anh ta qua đ-i, ngươi cũng ta đều còn bé đẻ, trao cho ta bò-tảng ở Hà-dương, rồi sang miề- Gang-nam, lênh-đênh cay đắng, phút chốc chưa từng lìa nhau, nỗi-đôi tông-đường, hàng chau một ngươi, hàng con một ta, chị ta thương ẩm ngươi vỗ ngươi chỉ ta mà nói rằng, « dòng-dõi họ Han sớm hai mông này thôi ! » ngươi bé không hay, ta ấy cũng nhớ, bấy giờ sống chưa biết cầu ấy là thấm-thương !

Khi ta mười chín đến nơi kinh-thành, bốn năm mới về thăm ngươi, — lại sau bốn năm ta dẫn thăm mộ ở Hà-dương, nhân thăng anh ta vừa một xuân-thu rồi lại chia tay, năm sau ta bỏ Biện-châu rồi không gặp ngươi, — sau ta sang quản ở quan Trừ nhân-nhà tim ngươi, rồi ta lại bỏ châu Trừ nên cuộc đời ta xum-họp chẳng thường ; ta nghĩ rằng ngươi theo ta nếo đông, nếo đông cũng long-đong đất khách, gi ắng về phần tấy khi nên cơ-đồ rồi sẽ vui cùng ngươi ! Ngươi Thập-nhị-Lang ơi ! sao ngươi vội bỏ ta mà đi đâu ! ngươi cũng ta là phường niên-thiếu, tưởng rằng đông tây tạm cách, sau sẽ xum-vầy, ta tạm đến nơi kinh-sư cầu cơ tứ tương đấu-vực, hiết đến nông-nỗi nầy, dẫu rằng khanh-tướng a cũng không phát chốc xa ngươi !

Năm trước đưa thư thỏ than cùng ngươi rằng : ta tuổi chưa tứ tuần, mắt đã lờ mờ, tóc đã lắm dám rằng đã lung-lay, xưa kia tiểu-nhân cùng các anh ta, đương độ cường-tráng mà đã thăng-tiến, ta nay đuổi hiết rằng có bền ở cõi đời này chăng ! ta không được đến với ngươi, ngươi không có ju lại cùng ta, sự khi hôm tối hết thường, ngươi lại thêm thương-xót về sang, ai ngờ trẻ thời yếu gia thời còn, kẻ khỏe mạnh thời khuất bóng, kẻ ốm-đau thời vẫn-vướng ở đời.

Chao ôi ! thực thế chăng ? nào ? hay là sự đôn sai chăng ? chẳng nhẽ anh ta trung hậu nhường vậy, ngươi lại chịu kết quả non-yểu thế ru ? ngươi thông-minh hiếu-đễ nhường ấy mà không được hưởng phúc ư ? có nhẽ rằng kẻ trẻ mạng thời non-yểu, kẻ già-đm vẫn được dài đời ư ? trời tin đễ người cũng chưa đá tin. — Nếu là chiêm-bao, là đồn sai, sao giấy cho-p ở ngoài Đông Giã ngươi Cảnh Lan lại ở bên ta ? tuổi thực rồi ! thôi anh ta trang-bậu lắm vậy mà ngươi thanh-tự cũng yêu-cuiết rồi ! thôi ngươi thông-minh hiếu-đễ làm vậy cũng không được hưởng phúc rồi ! giời-đất qui-thần đâu là đạo công-minh, ngươi trung-lương không chắc được hay, mà sự thọ-yểu cũng không lấy gì làm bằng ư ?

Từ nay tóc ta lắm-tắm rồi cũng bạc, răng ta lung-lay rồi cũng rụng chỉ-khí kém, khí-huyết suy, rồi rũng lìa đời mà theo ngươi, ngươi ở cửa-quan mà sẽ nay lo gì biệt-ly ; nếu ngươi u-u minh-minh không biết t ời sự buồn rầu cũng phát chốc ma thoảng đi thôi !

Con ngươi lên mười, con ta lên năm, đương còn măng-sữa, bé cao ngang-trán còn cuống chắc, phương-chi trẻ nít, chắc gì nên người. Tương hại thay ! Năm trước t ư ngươi rằng, ngươi bị chứng hấp, mỗi ngày một đau, ta có yêu đi rằng, chẳng lẽ ngươi Giã-gam là t ương, ta cũng không lo, Thập-nhị-Lang ơi, đau bỗng mà chết thật ư ? hay vì bệnh khác mà đến nỗi này ư ? Mười bảy tháng sau, ta ngươi đến mà giấy các-phó ngoài Đông-Giã lại là mũ gì bay, thư ngươi Cảnh-Lan ngày tháng ngươi mất không minh, hỏi người đưa thư nói cũng mập mờ, biết đâu mà bằng !

Thập-nhị-Lang ơi ! ngươi ốm ta không biết, ngươi mất ta không hay, kẻ chôn giỏi, ngươi góc bể, bảng ngươi ninh ta không được ăn ở cùng nhau cho trọn nghĩa. Khi ngươi chết ta không được rằng-dắc, liệm ta không được nâng quan, chôn, ta không được đến huyệt, bốn ngươi mộng ta không được thỏ-than cùng cỏ-cây trong tỉnh, thôi, ta bất-hiếu, bất-tử để đến ngoài cõi này !

Thôi, tự nay trở đ , tôi cũng khôn thiết chi đời, mong được ít ruộng ở nơi Y-đình cho qua ngày tháng, nuôi dạy con ngươi cùng con ta, giữ trường-thành, gái gia-thất, chu-toàn sau khi ngươi đã vắng đời, là đã, là hơn !

Thập-nhị-Lang ơi ! nói không hết, tình không cùng. ngươi ở nơi cửu-nguyền có hiểu lòng chăng ? hay chẳng hiểu ? Thực là đau đớn thay !

Phó-Đông-Trang

NHÀ BÁ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÁO-CHẾ MONTÉS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thang bị gội sầu.
Trị bệnh mất máu, kh huyết suy yếu thần-kinh mỏi mệt gầy còm, hay kèm khuyết sinh ra [illegible] phải lựa cho hay bổ bằng thuốc này rất để [illegible] Hà thuốc này có hai [illegible] Thầy-thuốc [illegible]

Ấy là

Thuốc nước bổ huyết

MẠT SEO 1 $ 80

NHÀ BÁ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÁO-CHẾ MONTÉS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi.

Trong những độ trời [illegible] hay đổi, thường [illegible] nên bệnh ghip.

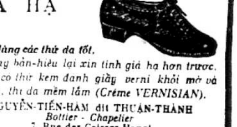
Mắc bệnh ghip, thường sốt [illegible] nhức đầu, đau ở khớp xương

Muốn trị bệnh ghip, chỉ có một thứ thuốc, là :

Cachets du Docteur Rascol

0 $ 60 một ống sáu cachets

Xin lưu ý : Hiệu độc quyền là ĐỨC-LỢNG Sellerie, số phố Tiên-Sinh Hanoi mua bộ đồ xe khác, kẻo có ngày nguy đến tính mạng, vì ở đây có nhiều đồ mua tại PHÁP rất bền và đẹp

Catalogue France sur demande.

DA TỐT GIÁ HẠ

Thưa các ngài.
Bản-hiệu xưa nay đóng giầy nẫn dàng các thứ da tốt.
các ngài đã dùng qua đều rõ, nay nay bản-hiệu lại xin tính giá hạ hơn trước. xin các ngài chiếu cố, bản-hiệu mới có thứ kem đánh giầy verni khỏi mất và khỏi rập, khi bôi để nửa giờ sẽ đánh, thì đa mềm lắm (Crème VERNISIAN).

NGUYỄN-TIẾN-HÀM dit TRUẦN-THÀNH
Bottier - Chapelier
7, Rue des Caisses Hanoi
(Có ra-tà-lô để biếu các ngài)

CÁC NGÀI CÓ THỂ ĐƯỢC :

MỘT TRIỆU

HOẶC 500.000, HOẶC 200.000, HOẶC 100.000 QUAN

Muốn được một số tiền ấy, nên mua một cái vé

CRÉDIT NATIONAL 1920

Lần nào vé thì giá 20 quan, còn thì đồng lãm 25 tháng mỗi tháng ba mươi quan. Hợp tiền lần đầu, tiền được ngay mỗi vé, riêng mua sự quyền số-hèn. Số vé trúng số thì được số tiền mình chỉ chịu khó đánh đến một tí, thật hiểu như không nghĩ đến, mà đã được dự các cuộc rút số, lại được có quyền số-hèn, một cái vé rất quý có sinh lợi-tức.

Vé CRÉDIT NATIONAL mỗi năm làm kỳ dự cuộc rút số : là 1er Janvier, 1er Février, 1er Avril, 1er Mai, 1er Juillet, 1er Août, 1er Octobre, 1er Novembre

Mỗi lần rút số có :

1 lô.	MỘT TRIỆU
1 lô.	500.000 quan
2 lô.	200.000 quan
3 lô.	100.000 quan
6 lô.	50.000 quan

Vẫn rút số tám kỳ trong một năm cộng là 20 triệu quan

Như vậy rút số cũng dễ trúng lắm ;

Muốn dự các cuộc rút số kỳ, nên gửi 20 quan như cũ cho chi-nhánh nhà :

BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE (France) R. C. 6576

Việc bán vé này theo như bản luật ngày 13 Mars 1900, các nhà nước sẽ được đủ điều chắc chắn

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo tính tự nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc vẽ những bình là, làm trò cười, cho trẻ con và người lớn khỏi bị không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kỹ kẻo nhầm to!!!

Kể từ tháng 7 tháng nầy, giữa Khải-định thứ ba, hàng Ngô-văn-phòng lại cứu phát công-ty

Chữa may đại được phòng cần MONTÈS cai ấy, có chỉ nên một thứ rượu bổ đã từng ngự dùng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lục phải tìm gửi cho quí ông-phòng nhà-ông để tỏ lòng quí-trọng.

Khâm-thử.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai dễ dàng mà cho được! Giá tạm cắt rẻ 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trả hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.

Bán-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà chất-thật có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư bài này.

新民書館

CHUYỆN GIẢI TRÍ

Có nhiều ngài mua chuyện Giải-trí, vẫn ước-ao muốn được có từ số đầu, nay bản-quán mới thu-nhặt ở các sở gởi bán tại những nơi xa, như Cao-mên, Nam-kỳ, vân vân, được mấy chục bộ, có đủ từ số 1 đến số 8. Vậy ngài nào muốn mua, xin kíp viết thư cho Tân-Dân Thư-Quán, số 29, phố hàng Bông đệm, Hanoi.

XIỆC VIỆT-NAM

Trở về lần thứ ba

Rạp tại chợ Hàng-da cũ

Kính phúc cùng quý-ngài và các nhà báo Việt-nam đồng thuộc Annamite Khắp Trung Nam, Bắc, hễ ai có đến xem thường, ngoài ngoài, nước cũng ngợi khen, càng ngày càng thêm mới, bạn tài nghệ mới, thú vui mới, ai cũng thêm hoan hỉ, bạn phương xa đều cũng sang lo tới, để quanh năm ở nơi Trăm Hanoi, các khác các lần trước nhiều, [illegible] Bắt đầu Novembre tới [illegible] Xin [illegible] nhất mà [illegible] quý-chức.

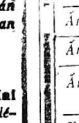
Chủ nhân

TAMBOURIN

HỠI CÁC NHÀ MẮC BỆNH XUYÊN, BỆNH HIỂM!

Ai mắc các bệnh ấy mà khó thở mà đau tức, nên dùng thuốc Abyssine Exibard bằng hột REMEDE d'ABYSSINIE EXIBARD ou FOUDRE thì bệnh sẽ đỡ ngay. Để hột trong một chỉ đầu hoặc trên một mảnh kim khí mỏ đốt, rồi hít cái khói thuốc thì lập tức đỡ ngay. Cứ thử mà xem sẽ thấy kiến hiệu lạ thường. Hút thuốc quản Abyssine Exibard CIGARETTES d'ABYSSENIE EXIBARD cũng hiệu nghiệm lắm.

Trên cái hàng quảng chung quanh hộp thuốc có in đầu hiệu sau này mới có thực hiện

Gởi bán tại BLANC, Hanoi; MONTÈS, Hanoi

VIỆT IBI

Thuyền-chuyển. — M. Nguyễn-v-Lới, khán-hộ nhà thương Việt-trì đã được hơn hai năm, nay có nghị-định đổi lên Cao-bằng, hôm 16 Tây vừa rồi đã đáp chuyến xe lửa 2 giờ 51 lên Cao-bằng, những người quen biết ai cũng mến tiếc, vì M. Lới đã giúp cho bà con nhiều lắm

PHỦ LÝ

Nạn xe lửa. — Hôm thứ hai 16 novembre, chuyến xe lửa cuối cùng Hanoi-Nam-định, khi đi đến ki-lô-mét 42 + 700 thì nghiễm phải một người đàn ông tên là Kiều-văn-Sửu, 29 tuổi, quán làng Ninh-lão, huyện Duy-tiên. Người bị nạn bị nghiễm đứt đôi đầu, mình mẩy không có thương tích gì cả. Việc này còn đương xét, vì chưa biết rằng mắc nạn hay người ấy có ý tự sát.

Lễ truyền chức Đức Cha. — Đến 9 giờ sáng 22 novembre này, tại nhà thờ chính xứ Kẻ-Sở (cách Phủ-lý chừng 5 km) sẽ làm lễ truyền chức Đức-cha một cách rất trọng thể.

VIỆC KINH-ĐÔ

Những sự bất tiện ở nhà Điện-báo. — Ở Huế nhơn dân đông đúc mà nhà bưu-điện chỉ có một. Nay kể qua cái lịch sử nhà bưu-điện ở Huế thì cách ba bốn mươi năm trước nhà ấy ở về lối đường ngang. Đến cách chừng mười năm nay, nhân vì công việc mỗi ngày mỗi nhiều mà phải dời sở ấy làm sở Kiểm-lâm, còn việc Bưu-điện thì dời qua sở mới. Sở mới nầy tuy có rộng rãi hơn sở trước, song tưởng rằng công việc sở Điện-báo làm đối với sự cần kíp của nhân dân dùng về việc thư tín cùng gởi gắm thì hai đường đều trái nhau nghĩa là nhân dân dùng cần kíp rất nhiều về sự tiện-lợi của nhà bưu-điện mà công việc của sở bưu-điện thì vẫn hẹp hòi quá, làm cho công chúng phải phiền-não.

Nay hãy nói mấy ngày đầu tháng Novembre vừa rồi ở nhà bưu-điện buổi mới từ bảy giờ đến mười một giờ, buổi chiều từ hai giờ đến sáng ngày, người vào đông như hội, nhất là ở nơi guichet bán mandat và phát mandat thì người đứng nêm từng bảy lớp, mỗi khi nước đến ba bốn mươi người mà công việc chỉ có một người làm thì thế nào mà ứng tiếp cho kịp, cho nên lắm người có cái mandat đến chực tới hai phải đợi đến hai ngày mới lĩnh được, có khi đợi suốt buổi mai thâm đến buổi chiều rồi phải chịu về không, còn lại nơi guichet gởi thư recommandée, mua timbre, đánh giấy thép, gởi hóa hạng thì thương đông nghìn nghịt thật là không biết lối nào mà chen chân cho lọt. Thành thử các việc cần của người ngoài thuộc về sự bưu-điện thì chỉ có một điều thần lăng là viết cả tờ ở nhà dán timbre rồi đem bỏ vào thùng thơ là được như ý. Còn như các điều khác như là mua mandat, đánh giấy thép, lĩnh colis thì ít nữa cũng phải đợi trót giờ trót buổi mới được, nhất là người mình thì lại phải chịu sự phiền bực hơn hết. Còn như các thầy ký ngồi ở guichet ấy thì bỏi công việc nhiều quá, phần thì rộn rịt phần thì gấp táo, nên thường phải chịu lắm lỗi mà phải đền tiền luôn. Sự lắm lỗi ấy chẳng ai dám cả quyết là không lắm mà lắm có khi đến bạc chục bạc trăm thì phải lấy tiền của mình ra đền lại chẳng biết kêu van với ai!

Ước ao rằng tại Huế sẽ đặt thêm một sở Điện-báo khác cho chuyên một việc thu và một sở chuyên việc phát hoặc làm thế nào cho được tiện lợi cho công chúng thì tưởng rằng có lợi ích biết bao.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Lễ thành phục Hoàng-thượng. — Tám giờ sáng hôm 16 novembre tại Công-đường quan Tổng-đốc có làm lễ thành-phục Hoàng-thượng. Hành lễ có quan tổng-đốc, quan bố-chánh, quan án, quan lãnh-binh, các quan viên các tòa các sở, các thuộc viên các tỉ tào, cùng các hưu quan, văn võ bá quan gần đủ mặt. Đến dự lễ có quan Công-sứ quan pt-tổ-sứ, quan giám-binh, vân vân.

Từ nhất phẩm đến lục phẩm thì mặc áo rộng trắng, khăn trắng; từ thất phẩm đổ hạ thì khăn trắng áo rộng đen. Bên võ thì tự nhất phẩm đến ngũ phẩm khăn trắng áo rộng trắng, còn tự lục phẩm đổ hạ thì khăn trắng áo rộng đen.

Đúng tám giờ thì hành lễ, trước hết xướng cử ai, đến ai-chỉ, bái, quỳ, phần hương, đoạn nhị-bái, song đến lễ tất.

Các quan làm lễ rồi thì đến các bà thượng, bà bố, bà án, bà lãnh, và vài bà quan nữa. Lại thấy cả bà Nguyễn-thị-Năm là vợ một ông Tây cũng vào bái, thì ai cũng lấy làm ngạc nhiên!

ÍT DỊP CÓ

Bán một cái xe đạp-máy hạch-hiệu, còn mới, ngựa (sơn đen), 120$00. Hỏi bà hàng mang Bước Hommel (Bước Paterson).

TEM

Tốt mua tem Đông-pháp đã dán thơ rồi, giá rất cao. Ai muốn hỏi giá mua, xin gửi cái carte de visite dán một xu tem) cho

NGUYỄN VĂN THỨC

N. 2, Boulevard Harmand, Nam-định

OCCASION EXCEPTIONNELLE

A vendre

2 Camionnettes BERLIET 700 k.

1 Camionnette BERLIET 500 k.

Normande, avec nombreux accessoires — très peu roulé — parfait état de marche.

Prix très avantageux.

S'adresser: 16, Bd. Dong Khanh, Hanoi et à M. ĐỖ-ĐĂNG TONG, à ĐAP-CAU.

TRƯỜNG HỌC HỘI NHÂN BẮC

Trường Nhân-Bắc, trước ở Hàm-long, nay thiên lại vơ e 77 (phố-mới ở dốc hàng Kèn) sạch-sẽ, mát mẻ, có nhiều chỗ ngồi cho học-sinh. Tiền học là 0$80 một người, bất cứ lớp nào. Trường có từ lớp Moyen trở xuống.

Bắt đầu từ 24 novembre này cứ tối thứ ba sẽ có lớp dạy chuyên về Pháp văn không lấy tiền cho những người muốn đi thi hãng cơ thấy. Học từ 8 giờ đến 9 giờ.

Nhân-Bắc học hội

Hiệu kim-hoàn 昌進

HOÀNG-QUANG-THIỆN

Bijoutier

CERTIFICAT D'ART DÉCORATIF

Hanoi, 91, Rue des Changeurs, Hanoi

Nhà làm đồ vàng bạc ở giữa phố hàng Bạc, chế-hiện có bằng tốt nghiệp về nghề chạm chỗ tại trường công-nghệ Hanoi. Kén toàn những thợ rất khéo, làm cẩn thận, vàng đúng tuổi. Các ngài chiếu cố lại sẽ sửa. Xin chắc được vừa ý, không phải lo ngại điều gì.

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Muốn chữa khỏi các bệnh về đường tiểu-tiện thì nên dùng thuốc:

ABLENNOL

Là thứ thuốc chữa bệnh lậu rất

hay bằng chất: Santalol

chất: Salol

và chất: Urosformine

Giá 1$50 một hộp

BỆNH LẬU

Thụt bằng thuốc LUGAR mà chữa lậu thì không gì hiệu bằng;

THUỐC THỤT LUGAR có nhiều chất quý ở loài thực vật, trị trùng lậu thì chóng quá; mà nhất là chữa không cần-thận mà nặng lên thì THUỐC LUGAR dùng nhẹ lắm.

THUỐC THỤT LUGAR không có mùi gì cả; giá dụ ống tiểu tiện thấy nóng hay khó chịu mà dùng ngay thuốc đó, thì lậu có gần phát ra cũng tịt hẳn.

Hễ muốn giữ chắc mắc bệnh lậu, thì giao hợp xong rồi, dùng ngay THUỐC THỤT LUGAR.

Cứ thấy đau ống tiểu tiện thì trong một ngày thụt 3, 4 lần.

Thụt sẽ, để thuốc trong ống tiểu tiện độ 4, 5 phút, rồi sẽ nắn nắn ống đó.

Trước khi thụt thì phải nhớ tiểu tiện đã, 2, 3 giờ xong rồi lại tiểu tiện nữa.

Trong khi lậu thì nên uống, thuốc SANTAL MARY và thụt THUỐC LUGAR thì dù bệnh nặng thế nào cũng phải tiêu diệt.

Thuốc thụt Lugar. . . 1$75

» Thuốc Santal Mary. 1$00

Bán tại nhà bào chế CHASSAGNE số 59 phố Paul Bert, Hanoi.

SÁCH MỚI XUẤT-BẢN

Các Tiểu-thuyết và các sách, các truyện quốc-ngữ mới xuất-bản muốn đem giới thiệu tại Bắc-kỳ thì xin gửi hai cuốn và tiền cước chu-đáo mới gửi sách. M. M. TAM, bán sách, số 44, phố Bonnal, Haiphong xin giúp.

Trung Bắc kỳ Lâm sản Công-ty

(RỪNG BẢO ĐẠI, RỪNG PHỐ-VỊ, RỪNG HẠ CƯƠNG)

Chính sở tại Hanoi, 63, Phố hàng Bông

ĐIỆN THOẠI SỐ 150

CỦI, THAN,

GỖ LIM XANH HẠ-CƯƠNG, tốt có tiếng, cả cây từ 7 tấc trở lên để làm cột nhà.

RỪNG NỨA và các thứ lâm-sản nước Nam.

Có sưởng tại Đáp-cầu, Yên-viên, Đỗ xá.

Đông cung thái-tử sắp lên ngôi

Ngài đại-biểu của hiệu Đ. C. Nội-Kỳ Phước Hưng ở bên Đại-Pháp đã gởi về cho ba kiểu ảnh của Đông-cung thái-tử: một kiểu mặc đại triều-phục; một kiểu nửa người và một kiểu cả người. Khổ rộng 13×18 — Giá mỗi tờ 0$30. Ngài nào muốn mua hay là các hiệu ảnh ở ba xứ Trung, Nam, Bắc-kỳ này, hiệu nào muốn có ba kiểu ảnh ấy để treo làm mẫu, nên mau mau viết thư cho hiệu Hương-ký, kẻo chậm thì hết.

Các nhà làm nghề ảnh, hiệu tương ký sẽ biếu không lấy tiền.

DELEULE & DETOUILLON

76, Phố hàng Trống, Hanoi

CÓ BÁN:

Xe đạp và xe máy « Motô » hiệu « TERROT » và « ALCYON »

Đồ phụ tùng các thứ xe đạp, xe mô-tô, xe ô-tô

Súng đi săn

hiệu VERNEY CARRON

Xưởng chữa xe ô-tô

Xin đến hỏi giá

BÁN GỖ:

Lim, gụ, táp đủ các sắc, ván sàn, giui nhà, than cát và than mỏ.

Có gỗ ở cửa lối đem về.

Bán buôn và bán lẻ.

Hỏi tại hiệu **Nguyễn-đức-Mai**

Hanoi: *phố bờ sông, số 4, télé-phone N° 404.*

Haiphong: *Phố trường Bách-nghệ, số 20 (rue de l'Arsenal) télé-phone N° 389.*

Hãy đóng Cục Thường-tín số 5

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

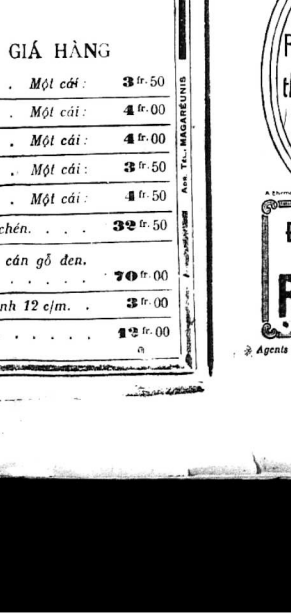
Phố Paul-Bert, phố Đồng-Khánh và phố Rollandes

HANOI

ĐỒ DÙNG TRONG NHÀ — MẤY THỨ GIÁ HÀNG

Đĩa sâu, bằng aluminium, đường kính 20 c/m	*Một cái:*	3 fr. 50
Đĩa sành kiểu Salamanque, rẹt	*Một cái:*	1 fr. 00
Đĩa sành kiểu Salamanque, trũng	*Một cái:*	1 fr. 00
Chén chè, không có đĩa rằm, kiểu Salamanque	*Một cái:*	3 fr. 50
Ấm cà phê Monofiltre bằng aluminium bóng	*Một cái:*	1 fr. 50
Ấm pha cà-phê du Nord, men trắng, chỉ xanh, đựng được 8 chén.		32 fr. 50
Ấm pha cà-phê kiểu Russe, đồng mạ kền, quay ngược được, cán gỗ đen. Để tốt bền. Đựng được 4 chén		70 fr. 00
Xoong có viền, aluminium bóng, chuôi sắt mạ thiếc. Đường kính 12 c/m.		3 fr. 00
Bock, men đá hoa, đựng được 2 lít		12 fr. 00

TÉLÉPHONE N° 128 — ADR. TÉL. MAGASRÉUNIS — ECRIE PESTLER N° 40

Agents généraux en Indochine: CHARRIÈRE, DUFOURCQ, GARRIGUENC & Cie

PARIS — SAIGON — HAIPHONG — HANOI

TOURANE

Lễ Định-chiến. — Lễ Định-chiến năm nay cứ theo trong chương-trình đã định thì cũng có làm cuộc vui như : đuyệt-binh, cầu-kinh, đua xe đạp, chơi các trò vật, đá bóng, đánh quần, đua đến « nhảy-đầm » cũng khác gì mọi năm. Nhưng vì có tin buồn Hoàng thượng băng-hà, nên quan Khâm-sứ sức cho thành phố giảm hết các cuộc vui chơi chỉ để có hai khoản duyệt-binh và cầu-kinh mà thôi.

Sáng hôm 11 Novembre các nơi công-sở, thương điếm, tư-gia, học-đường vân vân, đều tuân theo lệnh truyền kéo thẳng lá cờ lên, cho đến hết ngày, rồi thì buông từ xuống như trước, cho đúng 15 ngày mới thôi.

Đúng 8 giờ sáng duyệt binh tại trước tòa Công sứ 8 giờ rưỡi tại giáo đường làm lễ cầu-kinh ; nhân dân Pháp đến dự lễ rất đông, cả hai lễ đều có phần trọng thể.

Suốt cả ngày lễ, trừ ra vài giờ buổi sáng có hai cuộc duyệt-binh và cầu-kinh, trong thành phố còn có vẻ tấp-nập được một chút, còn thì xem chẳng khác chi ngày thường.

QUẢNG-NAM

Đã có mưa. — Nắng giai một độ mọi người đều khao khát trông mưa, tưởng chừng nếu giời cứ mãi như thế ít lâu thì thật là nguy quá. May sao luôn mấy hôm nay trời đã trở mưa dầm được mấy trận khá to, ruộng đồng đã nước, cây cỏ xanh tươi, người cũng có phần khoan-khoái, sự ốm đau giảm được rất nhiều. Ai nấy đều lấy làm mừng rỡ.

Mong rằng trời cứ thuận hòa từ rày đến độ gặt hái, thì mùa lúa tháng ba mới có trông cậy, chớ nếu lại làm cái lối mưa mãi rồi bão lớn lụt to, thì cũng phiền lắm.

LỢI-THẢI

BÁN [illegible]

TAM-TÍNH-Y-QUÁN

Phố hàng Ghế-gụ, số 16, Nam-định

Hiệu Tam tỉnh có thầy thuốc xem mạch, biết thực hư bệnh nhiệt, trị bệnh biết hoàn cấp hoãn tân cao đơn chế huyền cực tinh tế, chữa đủ các bệnh mới lâu đủ mọi đủ trong, sổ sống phục con chữa cũng được bởi sinh khắp tứ ngoại, phàm có lấy phải giả ngoại ngộ cũng quí không lấy xin thuốc cũng cho, chữa rất tinh như xưa, đơn ông mông tinh, ai tinh hoạt hoá, sinh hoạt dương hư không đủ, đơn trị khí nghịch hoành cách, buồn bã, hoặc sau hoặc khóc không yên, tâm thần sinh ra trằn chứng không đủ ăn ngủ, cực chứng đều hoàng đau tức khắc, ho trẻ, ho đờm, đau miệng thở hổn hển, khát nước, nhiệt, nước, ho hoặc ít, hoặc, bệnh nhiệt, phong thấp chứng bất toại tê bại, phù thũng, gân mỏi bắp bại ăn chậm tiêu.

Xem mạch cho đơn xin này và tặng ai bệnh hiểu chỉ chữa cứu giờ thì khỏi mà mất không có sau, mỗi một đồng. Trẻ con cam khích đàn tuyệt là mỗi chai 3 hào.

Lâu và giang mai đã chữa khỏi và giải độc không tốn tiền lại sinh đẻ như thường mỗi chai 1 đồng. Lậu cấp tốc cũng thuốc tối mỗi tiếng 3 hào, 12 giờ thì khỏi, không sưng nổi hoàn toàn mỗi tiếng đồng.

[illegible]

[illegible]

NHÀ BÁN-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTES

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Những người xanh bủng, huyết kém, nhất là con gái, những người đau mới khỏi, những người bị ngã nước mới khỏi nên dùng thuốc:

Peptonate de fer MONTES

Trước mỗi bữa cơm chính uống mấy dọt.

Giá tiền 0$80

Nếu ai mắc phải bệnh tinh « Lậu và giang-mai » dù lâu hay mới, uống bảy hay nhẹ mà muốn được mau khỏi, không tốn tiền lại không hại và đường sinh dục, nên lập tức dùng thuốc của hiệu : D-NGỌC-LIÊN, n° 46, Rue Principale à Đáp cầu, vì hiệu ấy là một nhà chuyên trị bằng thuốc bệnh tinh đã có trong không ngày nào là không tiếp được giấy người kêu và mình tự ở các nơi gửi lại tới.

Ở Hà-nội có gửi hiệu Kim-đức-giang, 53, phố hàng Bồ và ở Huê hiệu Phương-nguyên chè Paul Bert làm đại-lý bán hộ.

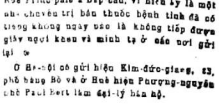
ĐỖ KIM-HOÀN

BIJOUX GOLDTUBÉ

Dùng rồi lại bán lại 1 fr. một cam

2 fr.00

Tiền cước : 0.60

Các thợ nhẫn gọi là BAGUES ECUSSON trông như, thực là chắc chắn đúng tuổi. Có khắc hai chữ đầu tên, hoặc khắc cả tên như « MARIE » « SUZANNE », « SOUVENIR », giá 1 fr. 75. Xin quý khách biên rõ số cái kiểu mẫu mua.

Đeo nay các ngài mua một cái nhẫn, nếu các ngài không ưng ý, thì chuyển tên sau bán biên sẽ tiếp lại trả.

Còn như cái kiểu nhẫn, thì các ngài lấy một miếng giấy bồi, khoét một cái tỏ vào đấy làm mẫu. Nói gửi một cái mandat 2 fr. 20, đến hiệu

BIJOUX GOLDTUBÉ, Rayon E

211, Rue Saint Honoré, PARIS

thì chuyển tên sau các ngài sẽ nhận được cái nhẫn và quyển Catalogue có vẽ những đồ tặng

HỠI CÁC NGƯỜI MẮC BỆNH TRĨ,

nếu các ông đã dùng đủ các món thuốc rồi mà chưa khỏi thì nên mua thứ thuốc bôi POMMADE ROYER, dùng đỡ ngay lập tức mà chóng khỏi hẳn.

Ở Hanoi : nhà thuốc LAPUS & LACARA.

NHÀ BÁ-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTES

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Bình đi lỏng, sống sượng, đau đầu, đầy, đã không ngon, ngủ không yên, khó tiêu. Có thể sinh ra các bệnh khác nữa.

Muốn khỏi các bệnh ấy thì nên dùng thuốc :

Elixir Tridigestif

có các chất : Pancréatine, Diastase và Pepsine.

Giá mỗi chai : 0$80

Có bán tại : Nhà Bà chuông, Hanoi

SUNG MINH

MUN-LAI

SANG-HÔ

Nước G.S. coi

ĐẠI GIÁN - Nước sạo,

MÁU HƯ CHẢY RUỘT BA NGOÀI DA

Lợi [illegible] nhiều ghê chốc ngoài da [illegible] biết mấy lần huyết kém.

Cũng bởi máu [illegible] bệnh, như là đau gan có nhọt [illegible], như nhọt đau trong gan, bệnh ra huyết trắng, cũng bởi máu hư cho nên nó sanh ra nhiều bệnh ghê, nặng thì cũng nhiều thứ ghê lắm [illegible] nhiều thứ bệnh đơn-ba phát mang, như là : đường kinh nguyệt không đều, huyết bạch, đau trong tử cung, sanh ra bệnh lâm bế cùng các thứ bệnh sanh ra lúc người đã hơi tuổi.

Vậy muốn tránh cho khỏi các chứng bịnh hiểm nguy, no hàng đeo đuổi mà làm khổ cho ta đó, thì mau phải trừ các nọc độc chứa trong máu, thì nên dùng thứ thuốc *DÉPURATIF RICHELET*, là một thứ thuốc để mà khử trừ đồ độc trong máu, nó sửa máu ra trong sạch và nó thêm sức lực, nó làm cho ngũ tạng mạnh mẽ. Có nhiều người dường như hết trông cậy, như là ăn tử về các bịnh ấy mà đã cứu khỏi cũng bởi nhờ thuốc *DÉPURATIF RICHELET*.

Mấy nhà thuốc đều có bán, chỗ trữ tại nhà thuốc chánh của ông L. Sollérès ở ngang nhà bát lầy, Saigon.

Nếu rồi mà hết thì gởi ngay qua hãng cái Laboratoire de L. RICHELET de Sedan, 6, Rue de Bellfort, BAYONNE (Basses-Pyrénées).

祥和裕

YU-WO-TSEONG

VENTE EN GROS

48, Rue des Cantonnais, 48

Hanoi (Tonkin)

TÉLÉPHONE N° 266

Bán-hiệu có bán buôn các thứ sóc nhiễu, hàng tàu nhiều lắm, hàng thật tốt, giá thật rẻ.

Có bán cả hàng ta (Bắc-kỳ) như thổ, nuyến, đoạn, lọc, sồng, quế, sản vân, vê hàng Saigon như lĩnh, thơ, sản vân.

Nay mới có dịp các mặt hàng thâm, mong đến nó nổi mặn rộng khơi. Những hàng này bán buôn trong tấm, cho không bán lẻ nó không có mẫu gửi đi các tỉnh, vì hàng còn nguyên không thể cắt được.

Qui-khách ở gần nên đến bản-hiệu mà mua, còn ở xa thì gửi thư về, bản-hiệu sin gửi contre remboursement.

Cần-bạch

3018 YU-WO-TSEONG

Nhà Bán-đồ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm các cũng có bán từ sáng sớm.

PHẨM,

Thứ chè tốt thời quanh năm uống lúc nào cũng thơm ngon. Thường lắm hạng chè chỉ vào độ đầu xuân thì uống được, ít lâu thì nhạt nhẽo. Đấy là hạng chè già lá cho nên gin giữ đến thế nào cũng không tránh khỏi được sự biến-động.

NHƯ,

Muốn được hạng chè chính hiệu NINH-THÁI thời quanh năm lúc nào cũng ngon thơm. Vậy qui-khách muốn tránh sự biến-động ấy xin chực tiếp quá bộ chiếu cố cho bản-hiệu tại Hanoi, Haiphong và Nam-định.

NINH-THÁI-HIỆU

số 10, phố hàng Ngang, Hanoi
số 113, phố Khách, Haiphong
số 78, phố hàng Trống, Nam-định
Kính-cáo

CÁC NHÀ THẦU KHOÁN, CÁC NHÀ CHỦ MỎ!

NÊN CẦN THẬN!!!

VỀ VIỆC KHI DÙNG MÌN MỒI ĐI

NÊN MUA KHI DÙNG

S.A.C.M TOÀN BẰNG THÉP NGUYÊN

CÓ THỂ DÙNG ĐẾN KHI MÌN HẾT MỚI THÔI

CÓ CHỨA SẴN NHIỆT TIẾP ĐƯỢC THƯ GỒI HÀNG NGÀY

CÓ CÁC KIỂU ĐỂ ĐẶT CÁC MÁY

CHO CÁC NHÀ MÁY, NHÀ MÁY ĐÁN, PHÁT GẠO, CÓ ĐỦ DÙNG VỀ NÔNG NGHIỆP, V. V.

Ký hiệu : N° 68

Tên viết tắt : CABESTAN

Sở-ABRIVIRE DE CONSTRUCTIONS MÉCANIQUES À HAIPHONG.

NƯỚC HOA HIỆU L. T. PIVER

Nước hoa Floramy. . . . 0$95

Nước hoa Pompéia. . . . 0.95

Nước gội đầu Pompéia . 0.65

GIÁ HẠ NHẤT Ở BẮC-KỲ NÀY

Bán tại nhà Bào-chế CHASSAGNE

Số 59, phố Paul-Bert, Hanoi

RƯỢU BỔ MARIANI

(Vin Tonique Mariani)

RẤT MẠNH

Mỗi bữa uống một cốc con

Bổ-dưỡng sức khỏe và tinh-thần

Bán tại: L'U.C.I.A. Haiphong và khắp các nơi

BÁN CHIẾU KHÁCH

Bản hiệu có nhiều ngày bán chiếu khách, giá rất hạ xin mời Quý-khách chiếu cố. Quý-khách ở xa muốn hàng về bán lại, xin viết thư về hỏi. Bản hiệu có catalogue mới để kính biếu.

Bán buôn và bán lẻ.

PHONG-TÀI

43, Rue des Pipes, Hanoi

yếu đuối vàng vọt

GÂY MÒN

Thuốc SIROP de DESCHIENS có huyết bổ

Khám cho đứng tốn mấu mạn, ấy là mình vì thuốc viên cho Lương-y trị bịnh.

Thuốc nước hiệu DESCHIENS, ở phố Paul-Bert số 54 Hanoi. Các nhà thương tại Hanoi, Phúc-yên, Bắc-ninh, Nam-định và các nhà hàng thuốc.

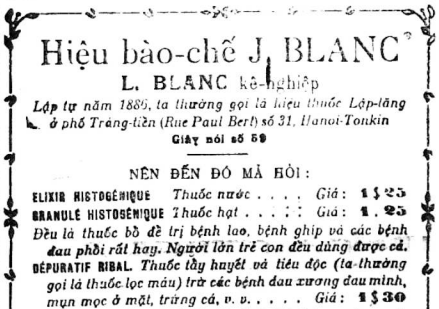
CÁO-BẠCH

Hiệu Lan-Phương chúng tôi chuyên làm khăn xếp đã lâu năm, vẫn được quí-khách sẵn lòng tin cẩn. Nay bản hiệu lại thay đổi kiểu dáng mới thực là thanh nhã, vô lượt đường rất thơm. Vậy xin có lời kính cáo để quí khách sửa lòng chiếu cố. Cách đo đầu bằng cái lạt giang mỏng cho đúng bỏ vào thư gửi về cho hiệu, làm xong xin gửi ngay theo lối Annh-hóa giao ngân ; tiền cước quí-khách sẽ chịu cho.

Khăn lượt tầy 7 nếp giá . . . 4$00 | Khăn lượt tầy hạng tốt. 2$50, 2$00
— nhiễu tây xe satin. . . 3 50 | — vừa. 1.20, 0.60

Tà có bán giầy trắng không cổ để caoutchouc giá 1$40 một đôi.

2110 LAN-PHƯƠNG N° 79, Phong Hoa, Hanoi

Hiệu bào-chế J. BLANC

L. BLANC kế-nghiệp

Lập tự năm 1889, ta thường gọi là hiệu thuốc Lập-lăng ở phố Tràng-tiền (Rue Paul Bert) số 31, Hanoi-Tonkin

Giây nói số 59

NÊN ĐẾN ĐÓ MÀ HỎI :

ELIXIR HISTOGÉNIQUE *Thuốc nước* . . . . Giá: 1$25

GRANULÉ HISTOGÉNIQUE *Thuốc hạt* . . . . Giá: 1.25

Đều là thuốc bổ để trị bệnh lao, bệnh ghịp và các bệnh đau phổi rất hay. Người lớn trẻ con đều dùng được cả.

DÉPURATIF RIBAL. *Thuốc tẩy huyết và tiêu độc (ta thường gọi là thuốc lọc máu) trừ các bệnh đau xương đau mình, mụn mọc ở mặt, trứng cá, v. v.* . . . . Giá: 1$30

SIROP D'HÉMOGLOBINE SOLUBLE. *Thuốc trị bệnh hao mòn xanh xao rất là thần hiệu. Mỗi lần trước khi ăn cơm uống một thìa to* . . . . . Giá: 1$25

Ai ở xa có cần hỏi gì cứ viết thư về, bản-hiệu xin trả lời ngay.